

مجریان توسعه معادن آسیا

متمما

بزرگترین ذخیره معدنی سنگ آهن در استان زنجان
بهره بردار معدن سنگ آهن مروارید
بهره بردار نمونه استان زنجان
بهره بردار نمونه معدنی کشور

- حمایت های گسترده آموزشی
- ایجاد صندوق توسعه و وام های خرد
- اجرای پروژه های حفاظت از محیط زیست
- توانمندسازی با راه اندازی کارگاه های تولیدی
- پروژه های تحقیقاتی جهت توسعه کشاورزی و اصلاح بذر در منطقه

فصلی نو در مشاوره حقوق معادن

ماهنامه شماره ۲ - تعامل سازنده

فهرست مقالات:

- سرمقاله: جایگاه قانون مداری در فعالیت‌های معدنی ایران
(Editorail) ۳
- رژیم نظارتی بر معادن در استرالیا ۵
- لزوم بازنگری در قانون معادن با رویکرد امنیت سرمایه
گذاری ۷
- فرهنگ‌سازی احیا و بازسازی معادن، فرصتی به جای
مصرفی چهره مخربی معدن ۹
- نگرشی بر گوهر سنگ‌های کشور ۱۳
- حقوق مکتسبه‌ی معادن ۱۵
- میزگرد حقوقی، تخصصی با موضوع بررسی توان
صلاحیت فنی و مالی معادن ۱۶
- دلایل و هبانی قانونی مفایرت تقسیم به سهم،
واگذاری و صلح بخشی از معدن و پروانه بهره‌برداری به
اشخاص ۲۵
- نگاهی گذرا به معضلات بخش معدن و منابع طبیعی ۲۷
- اخذ حقوق دولتی باید بر مبنای میزان ارزش افزوده
معادن باشد ۳۲
- بررسی و تحلیلی بر ماده ۶ قانون معادن ۳۳

مهرماه ۱۴۰۱

صاحب امتیاز:

موسسه مشاوره و داوری معدن و صنایع
معدنی صمنا

مدیر مسئول:

محمد رضا بهرامن

سر دبیر:

عباسعلی دریانی

شورای سیاست‌گذاری:

علاء میرمحمدصادقی، منصور نجمی‌نیا،
عباسعلی دریانی، کیهان گوهرین،
سحر رکنی

ویراستار:

ماریا پارسا

گرافیکست و صفحه‌آرا:

سید محمد رضا ستوده

چاپ:

کیان چاپ

آدرس:

ایران، تهران، خیابان سعیه، بین فرصت و
ایران‌شهر، جنب بانک سپه، پلاک ۱۹۵،
طبقه سوم

کدپستی: ۱۵۸۱۷۳۸۹۱۵

تلفن: ۰۲۱-۸۸۸۱۲۵۰۴

فکس: ۰۲۱-۸۸۸۳۱۶۰۵

ایمیل:

info@samtaadvocacy.ir

مهندس محمدرضا بهرامن

مدیر مسئول ماهنامه معدن و حقوق معادن

سرمقاله

جایگاه قانون‌مداری در فعالیت‌های معدنی ایران

با بیان مقدمه‌ی فوق‌جامعه‌ی شریف، فرهیخته و سخت‌کوش معدن‌کار در کشور عزیزمان ایران همواره به جهت رسیدن به جایگاه عالی خود در اعتلای وضعیت اقتصادی این مرزوبوم، ضمن درک اهمیت قانون‌مداری حرفه‌ای چه در مسائل فنی و چه در مسائل حقوقی همواره تلاش خود را جهت اجرای قوانین و مقررات در ضربه مربوط به فعالیت تخصصی خود می‌نماید. از طرفی ضمن بهره‌بردن از استعدادهای فضای حقوقی موجود کشور جهت اصلاح و تکمیل مستمر منظومه‌ی مقرراتی حوزه‌ی فعالیت معدنی که بعضاً خالی از اشکال نیز نمی‌باشد گام برمی‌دارد؛ لذا امید است ضمن بهره‌گیری از دو بال التزام عملی به مقررات موضوعه فعالیت‌های معدنی کشور و همچنین تلاش مستمر و روزافزون جهت اصلاح و وضع ضوابط منطقی و منسجم‌تر بتوان آینده‌ی درخشانی را در فعالیت‌های اقتصادی کشور عزیزمان ایران به‌خصوص در زمینه فعالیت‌های معدنی رقم زد.

افتاده است. به‌طورکلی و صرف‌نظر از مسائل فلسفی موجود در زمینه‌ی ضرورت‌های عقلی، ایجاد قانون‌گذاری و وجود قانون در جوامع بشری، انسان عاقل در حال حاضر به‌خوبی می‌داند که در صورت وجود قوانین منطقی و التزام عملی به آن قطعاً بهره‌بردن از زندگی آسوده‌تر، ارمغان چنین دیدگاهی خواهد بود؛ چه این که در نقطه‌ی مقابل در صورت عدم وجود الگوی مشخص جهت زندگی در یک جامعه یا سازمان (قانون) طبیعتاً بروز رفتارهای متعارض باعث به خطر افتادن و نابودی سرمایه‌های مادی و معنوی ایشان خواهد شد.

به‌رغم اینکه جمله مصطلح «قانون بد بهتر از بی‌قانونی است» همواره انسان‌ها را در تبعیت از هر قانونی صرف‌نظر از ضعف یا قوت آن وادار می‌نماید، لیکن ضرورت دارد که به‌صورت مستمر جهت بهبود کیفیت قوانین و حتی کمیت آنها از طریق اصولی در هر جامعه‌ای تلاش نمود.

از آنجایی که نوع ساختار فکری انسان‌ها دارای وسعت و عمق متفاوت در بینش است، اساساً هرکدام از افراد جوامع دارای جهان‌بینی مختلف، قوه‌ی ادراک و تحلیل غیر همسان و هم‌نوع و بالطبع رفتار متفاوت از یکدیگر در مواجهه با پدیده‌های موجود در زندگی خود هستند.

هرچند تشابه و کشش رفتاری که به‌عنوان فطرت انسانی از آن یاد می‌شود در برخی موارد موجب همگرایی در برخی رفتارهای انبای بشر را ایجاد می‌نماید؛ اما به‌طورکلی و بر اساس نیازهای جوامع انسانی نمی‌توان از این پدیده صرفاً جهت نظم بخشیدن به رفتارهای انسانی جهت ایجاد تعالی اجتماعی و در نمونه‌ی کوچک‌تر، تعالی سازمانی بهره برد؛ بنابراین انسان عاقل طی ادوار مختلف زندگی و پشت سر گذاشتن تجربیات ارزشمند، به‌مرور به فکر ایجاد قواعد و قوانینی جهت نظم‌دهی به رفتار خود، برای نیل به اهداف بزرگ و دستیابی به یک زندگی باکیفیت‌تر و بهتر

The Position of Rule of Law in Iran's Mining Activities

Publisher of Mining and Law on
Mining Monthly: Mohammad Reza
Behraman

Since the intellectual structure of human beings has different breadth and depth in terms of vision, basically each of the members of the society has a different paradigm, different perception and analysis power and naturally express different reaction in facing the phenomena in their lives.

Although the similarity and elasticity of behavior which is referred to as human nature in some instances causes convergence in some behaviors of human beings; but in general, and based on the needs of human societies, this phenomenon cannot be used solely to regulate human behavior in order to create social excellence and, in a smaller example, organizational excellence. Therefore, a wise person, during different periods of life and passing valuable experiences, has gradually thought of creating rules and laws to regulate his behavior, to achieve great goals

and to achieve a higher quality and better life.

In general, and regardless of the existing philosophical issues in the field of rational necessity, the creation of legislation and the existence of law in human societies, a wise person now knows very well that if there are logical laws and practical commitment to them, enjoying a more comfortable life will definitely bring such a view. On the other hand, in the absence of a specific pattern for living in a society or organization (law), conflicting behaviors will naturally endanger and destroy their material and spiritual capital.

Although the phrase "bad law is better than lawlessness" always forces people to obey any law regardless of its weakness or strength, it is necessary to continuously try to improve the quality of laws and even their quantity through principles in any society.

By stating the above introduction, the noble, cultured and hardworking community of miners in our beloved country of Iran always strives to reach its highest position in improving the economic status of this country, while understanding the importance of

professional rule of law in both technical and legal issues. It also does its best to implement the laws and regulations related to his specialized activity. On the other hand, while taking advantage of the talents of the existing legal environment of the country, it takes steps to continuously improve and complete the regulatory system of the field of mining activity, which sometimes has its own problems. Therefore, it is hoped that while taking advantage of the two wings of practical commitment to the relevant regulations of the country's mining activities, as well as continuous and increasing efforts to amend and establish more logical and coherent regulations, a bright future can be established in the economic activities of our dear country, Iran, especially in the field of mining activities.

دکتر هیبت الله نژدی منش

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

رژیم نظارتی بر معادن در استرالیا

نظر به این که ثروت کشورهای که دارای برخی مواد معدنی هستند و باتوجه به محدودیت این حجم، کشورهای که به منظور مطالعه انتخاب می‌شوند که تحولات در نظام حقوقی آنها، ظرفیت قانون جهانی راجع به رژیم سرمایه‌گذاری در معدن را داشته باشد.

استرالیا از جمله کشورهای است که برای مطالعه تطبیقی انتخاب شده است. در این نوشتار کوتاه به بررسی رژیم نظارتی بر معادن در این کشور پرداخته می‌شود.

در مستعمرات مختلف بریتانیا در قاره اقیانوسیه، بیش از ۱۵۰ سال پیش، دستگاه‌های دموکراتیک مشترک‌المنافع استرالیا از سال ۱۹۰۱ تأسیس شد. امروزه استرالیا را می‌توان به‌عنوان فدراسیون ملی دولت‌ها و مناطق، با دموکراسی‌های نماینده در سطح ملی، ایالتی و محلی توصیف کرد.

کشور مشترک‌المنافع استرالیا که باید از کشورهای مشترک‌المنافع (ملت‌های

سابق بریتانیا) متمایز شود، شامل شش ایالت (کوئینزلند، تاسمانی، ویکتوریا، استرالیای غربی و نیوساوت‌ولز) و چندین ایالت داخلی (سرزمین پایتخت استرالیا شامل کانبرا و قلمرو شمالی است) و مناطق خارجی (جزیره نورفولک، جزیره کریسمس و جزایر کوکوس یا کیلینگ) است. جمعیت استرالیا تقریباً ۲۶ میلیون

نفر است؛ **قانون اساسی استرالیا**

اختیارات خاصی را به دولت ملی ارائه

می‌کند و قدرت باقی‌مانده دولت

توسط ایالت‌ها حفظ می‌شود سپس

دولت‌های محلی که حاصل مجالس

ایالتی هستند، ایجاد می‌شوند.

ایالت‌ها و سرزمین‌ها صلاحیت خود را بر منابع طبیعی مانند مواد معدنی، نفت استخراج شده از زمین و نفت فراساحلی دریایی تا حد سه مایل دریایی از خط مبدأ گسترش می‌دهند، درحالی که دولت ملی حوزه صلاحیت خود را با ایالت‌ها و

سرزمین‌های موجود در سایر طبقات منابع طبیعی و به طور مستقل به اشتراک می‌گذارد. نفت فراساحلی را خارج از حد سه مایل دریایی از خط مبدأ تنظیم و محاسبه می‌کنند، درحالی که مقررات فعالیت‌های معدنی در چندین ایالت و قلمرو بین صلاحیت‌های مختلف متفاوت است، تمرکز این کار بر روی ایالت کوئینزلند خواهد بود، دلیل انتخاب کوئینزلند در اهمیت آن برای بخش معدن در استرالیا، تولید زغال‌سنگ و دسترسی به داده‌ها در این ایالت است.

در کوئینزلند استرالیا، وزیر ایالتی که

مسئول قوانین حاکم بر مدیریت منابع

طبیعی است، وزیر منابع طبیعی و

معادن است، وزیر با ریاست منابع

طبیعی و معادن همکاری می‌کند.

بخش‌های کلیدی دیگر شامل وزارت انرژی و تأمین آب، وزارت توسعه، زیرساخت‌ها و برنامه‌ریزی و خزانه‌داری کوئینزلند است

استرالیا از منابع اقتصادی اکسیدهای
خاکی کمیاب در جهان اندک است و کمتر

از ۲٪ تخمین زده می‌شود؛ **ولی استرالیا**

برای چشم‌انداز معدنی جهانی بسیار

مهم است.

پروژه Mount Weld در حال حاضر خاکه‌ای
کمیاب را تولید می‌کند، پروژه محدود
کامینز در غرب استرالیا در دست ساخت
است و مطالعات امکان‌سنجی بیشتر در
قلمرو شمالی و نیوساوت‌ولز در حال انجام
است؛ توسعه این پروژه‌ها برای تولید
تجاری، استرالیا را به یکی از معدود
کشورهای جهان تبدیل می‌کند که در واقع
اکسیدهای خاکی کمیاب را تولید

می‌کنند؛ **شرکت‌های معدنی کاملاً**

دولتی در استرالیا وجود ندارند.

در شماره بعدی به بررسی دقیق‌تر حقوق
معدن در استرالیا و به‌ویژه نظارت بر
معدن پرداخته می‌شود.

سنگ‌آهن در جهان است. در سال ۲۰۰۹،

تولید سنگ‌آهن استرالیا (شامل کنسانتره)

۴۲۳ میلیون تن بود که تنها چین

سنگ‌آهن بیشتری تولید می‌کرد؛ در سال

۲۰۰۹ استرالیا ۳۹۰ میلیون تن سنگ‌آهن

صادر کرد که بیش از دو سوم آن به چین

صادر شد. منابع مشخص اقتصادی

زغال‌سنگ در استرالیا تا سال ۲۰۱۲ حدود

۷۶۴۰۰ میلیون تن محاسبه شده است، از

منابع مشخص اقتصادی زغال‌سنگ جهان

که مجموعاً ۸۶۰ میلیارد تن است، سهم

استرالیا ۹ درصد است که ذخایر آن پس از

ایالات متحده، روسیه و چین در رتبه

چهارم قرار دارد، استرالیا همچنین یکی از

بزرگ‌ترین تولیدکنندگان زغال‌سنگ در

جهان است، تولید استرالیا در سال ۲۰۱۲،

حدود ۲۴۱ میلیون تن بود، تنها چین و

ایالات متحده آمریکا، زغال‌سنگ بیشتری

تولید کردند.

در مقایسه با منابع عظیم اقتصادی

اکسیدهای خاکی کمیاب چین، سهم

(منظور از بومیان در نوشتار حاضر،

استرالیایی‌های بومی و جزیره‌نشین تنگه

تورس است).

استرالیا برای چندین دهه مرکز جهانی

معدن بوده است، به‌عبارت‌دیگر، تاریخچه

فعالیت‌های معدنی مدرن در استرالیا از

زمانی آغاز شد که طلا در نیوساوت‌ولز در

آوریل ۱۸۵۱ کشف شد، اگرچه استرالیا

هنوز یک تولیدکننده و صادرکننده خالص

طلا است، اما امروزه تولید و صادرات

سنگ‌آهن و زغال‌سنگ از اهمیت بیشتری

برخوردار است. استرالیا یکی از بزرگ‌ترین

منابع مشخص اقتصادی سنگ‌آهن در

جهان است، از منابع مشخص اقتصادی

جهانی سنگ‌آهن که حدود ۱۶۸ میلیارد تن

است، استرالیا ۲۸ میلیارد تن یا

۱۶٫۷ درصد آن را به خود اختصاص داده

است، روسیه بعد از استرالیا با ۱۳ درصد

سهم، بیشترین منابع مشخص اقتصادی

جهانی سنگ‌آهن را در اختیار دارد. استرالیا

همچنین یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان

مهندس علی خطیبی

مدیرعامل و رئیس هیئت مدیره شرکت راه‌سازی و معدنی مبین

لزوم بازنگری در قانون معادن با رویکرد

امنیت سرمایه‌گذاری

استان‌های مختلف همخوانی ندارد و یکی از مواردی است که امنیت سرمایه‌گذاری را به خطر می‌اندازد.

بررسی تطبیقی نحوه برخورد دولت‌های مختلف کشورهایی که پتانسیل معدنی بالایی در جهان دارند با این بخش در ارائه انواع مشوق‌ها و اخذ حقوق و مالیات دولتی از سرمایه‌گذاران، کمک قابل‌توجهی به اصلاح سیاست‌های حمایتی و افزایش رقابت‌پذیری بخش معدن و صنایع معدنی ایران در جذب و هدایت سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی به این بخش می‌کند؛ با بررسی این سیاست‌ها در ۲۰ کشور منتخب، می‌توان موارد ذیل در ارتباط با حمایت‌های خاص از بخش معدن این کشورها را استنباط کرد:

- در اکثر کشورهایی که پتانسیل معدنی بالایی دارند، هزینه‌های اکتشافی، سرمایه‌ای شده‌اند و تا پایان عمر معدن مستهلک می‌شوند؛ این امر کمک شایان توجهی به افزایش سرمایه‌گذاران در بخش اکتشاف می‌کند.

ماده ۱۴ قانون معادن در خصوص حقوق دولتی و نحوه تعیین آن، از جمله مواد مهم این قانون است؛ در سال‌های اخیر، تغییر نرخ بهره مالکانه و حقوق قبل از همه‌گیری کرونا که بسیاری از کامودیتی‌ها با افت قیمت همراه بوده‌اند باعث شد که بسیاری از معادن خصوصی کشور توجیه اقتصادی خود را از دست‌داده و رو به تعطیلی بروند؛ همچنین علی‌رغم مشاهده تأثیرات و پیامدهای این امر، دولت تصمیم به تعیین حقوق دولتی به‌صورت سالانه را داشت که این نرخ متغیر بوده و عدم ثبات این نرخ امنیت سرمایه‌گذاری در حوزه معدن را به چالش می‌کشد، زیرا معدن دار نمی‌تواند بر اساس یک نرخ ثابت اقدام به برنامه‌ریزی کند؛ این در حالی است که قانون معادن در اکثر کشورهای معدنی به‌صورت ایالتی هستند و بر اساس ضرورت‌های هر ایالت تدوین شده‌اند، اما در ایران قوانین معدنی تحت‌نظر دولت مرکزی است که بعضاً با ضرورت

باتوجه به اهمیت بخش معدن، ضرورت تدوین و به‌روزرسانی قانون معدنی که شفاف بوده و ابهامی در مواد گوناگون آن وجود نداشته باشد؛ در هر دوره و باتوجه

به نیازهای اقتصادی هر کشور به‌وضوح

احساس می‌شود. شفافیت قانون

معادن، موضوعی است که در سال‌های

اخیر مطرح شده و مباحث زیادی را به

دنبال داشته است.

هر سرمایه‌گذار و فعال اقتصادی به‌منظور اطمینان از سودآوری و توجیه اقتصادی کسب‌وکار خود، نیازمند برنامه‌ریزی بلندمدت است؛ بخش معدن نیز از این امر

مستثنی نیست و فعالان این حوزه برای

شروع یا ادامه کسب‌وکار خود نیاز به

حداقل یک دهه، ثبات وضعیت قوانین

و شرایط دارند تا بتوانند یک برنامه‌ی

تولید با صرفه اقتصادی، تدوین نمایند

و بر اساس آن فعالیت کنند.

هزینه‌های اکتشافی و نحوه استهلاک آن در ایران، مورد بازنگری قرار گیرد.

● اختیار انعقاد تفاهم‌نامه یا

توافقنامه‌های مالیاتی خاص

سرمایه‌گذاران معدنی، فی‌مابین دولت

و سرمایه‌گذاران مطابق قانون

به وجود آید.

● اطمینان‌دهی از نحوه ایجاد ثبات مالی برای دوره طولانی‌مدت (حداقل ۵ سال) از طرف دولت به سرمایه‌گذاران بخش معدن و صنایع معدنی.

● باتوجه‌به وضعیت استراتژیک برخی از مواد معدنی برای اقتصاد ایران، پس از احصای موارد مختلف، نرخ‌های مختلف مالیاتی (باتوجه‌به درج اهمیت) تنظیم و ابلاغ شود.

● اعتبار مالیاتی مشخص و در خور توجه برای هزینه‌های تحقیقاتی در بخش معدن و فراوری در نظر گرفته شود.

● نرخ حقوق دولتی برای مدت طولانی ثابت و از طرف دولت ابلاغ شود.

رقابت‌پذیری در بخش معدن و توسعه آن به‌عنوان یکی از بخش‌های مهم اقتصادی دارند؛ این در حالی است که در بررسی سیستم‌های حمایتی بخش معدن در ایران (حداقل در ارتباط با سیاست‌های اخذ حقوق دولتی و مالیات)، می‌توان دریافت که با اصلاح یکسری سیاست‌های مالیاتی و اخذ حقوق دولتی و رژیم‌های مالی این بخش می‌تواند موقعیت فضای کسب‌وکار خود را بهبود بخشد و رقابت‌پذیری خود در جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی را افزایش دهد.

در نتیجه حاکمیت می‌تواند جهت

افزایش رقابت‌پذیری در جذب

سرمایه‌های داخلی و خارجی بخش

معدن، اقداماتی در خصوص

سیاست‌گذاری که در ادامه به آن اشاره

خواهد شد را انجام دهد.

● برای افزایش سرمایه‌گذاری در بخش اکتشاف، می‌بایست نحوه برخورد با

● در برخی از کشورهای دارای پتانسیل بالای معدنی دیگر نیز، مخارج اکتشافی عیناً از مالیات کسر می‌گردد.

● در بسیاری از کشورهای مورد بررسی، توافقنامه‌هایی مشخص، جهت تضمین ثبات مالی از ۶ سال تا ۳۰ سال، فی‌مابین دولت و سرمایه‌گذاران بخش معدن منعقد می‌شود؛ ضمناً برای افزایش هزینه‌های تحقیقات، بیش از ۲۰ درصد اعتبار مالیاتی در نظر گرفته می‌شود، این موضوع می‌تواند مشوق خوبی برای گسترش تحقیقات در بخش معدن باشد.

● در بیشتر این کشورها در صورت راه‌اندازی مجدد معادن متروکه، میزان مالیات دریافتی از آنها نسبت به معادن دیگر، کمتر خواهد بود و نرخ حقوق دولتی در بسیاری از این کشورها حداقل برای سه سال یا بیشتر، ثابت است.

همان‌طور که در موارد فوق ذکر شد، کشورهای مختلف، حمایت‌های دقیق و هدفمندی در جذب سرمایه، جهت افزایش

دکتر مجید پور مقدم

مشاور معاونت امور معادن و فرآوری مواد وزارت صحت

فرهنگ سازی احیا و بازسازی معادن، فرصتی به

جای معرفی چهره مخربی معدن

هدف اصلی از بازسازی معادن،

جلوگیری و یا به حداقل رساندن تأثیرات

زیست محیطی، فیزیکی، اجتماعی و

اقتصادی جهان امروز، چگونگی فعالیت

معدن کاری با کمترین آثار تخریبی و

یکی از اهداف توسعه کشورها، حفظ

تعادل میان استفاده از منابع معدنی و

محیط زیست است. مطالعات نشان

می‌دهد که کارشناسان معدن در پایان سال

۱۹۷۷ میلادی به‌ازای هر یک نفر انسان،

حدوداً یک مترمکعب زمین را در سال

جابه‌جا کرده‌اند، این رقم در مورد کشورهای

سوئد و آمریکا ۴ مترمکعب است که درصد

عمده آن به روش‌های استخراج معادن

سطحی انجام گرفته است.

در بسیاری از کشورها، احیا و بازسازی

معادن متروکه را به‌عنوان یک فرصت

درآمدزایی و اشتغال‌زایی در نظر می‌گیرند

(البته با محوریت گردشگری)،

عبارت‌اند از:

الف) ۱/۹۶ درصد از مساحت کل ایران

(معادل ۳ میلیون هکتار)، دارای پوشش

جنگلی در نواحی جنوب دریای خزر

ب) حدود ۱/۳ میلیون هکتار (معادل

۶۱/۵۵ درصد)، بیابان

پ) حدود ۳۱ میلیون هکتار (معادل

۱۸/۴۸ درصد)، علفزار و استپ

ت) حدود ۱۸ میلیون هکتار (معادل

۱۰/۸۸ درصد)، کشاورزی

ث) حدود ۶ میلیون هکتار (معادل ۲/۹۱

درصد)، درختچه زار

ج) حدود ۱۶۷۰۰ هکتار (معادل یک‌صدم

درصد مساحت کل ایران)، تالاب

چ) حدود ۳/۷ درصد مساحت ایران به

محدوده آب‌های دائمی مانند دریای خزر،

ارومیه و ... تعلق دارد.

در آمریکا در سال‌های ۱۹۳۰ تا ۱۹۸۰ حدود

۳۱/۲ میلیون هکتار از زمین‌های این کشور

به طور مستقیم و غیرمستقیم تحت تأثیر

در این خصوص در مقیاس جهانی می‌توان

به معادن زغال‌سنگ اد، الماس کیمبرلی،

طلای کالگورلی، نمک ویلیسکا، مس

بینگهام، گارنت بارتون، سنگ آهن کرون

لکاب، طلای بروکن بوت.

در ایران از طرح‌های در دست اقدام

می‌توان به معادن سرب و روی نخلک،

فیروزه نیشابور، پتاس خور و بیابانک،

معادن نمک جزیره قشم، سنگ آهن

مرکزی بافق، گرانیت درسای طرفه، نمک

کوه‌دشت کهن، زغال‌سنگ زیر آب، سنگ

داش کسن، معادن مس و نمک استان

سمنان، مثل قلعه زری، معادن نمک

استان زنجان، معدن طالمسی، معدن

مسکنی، زاج کان و زاج کندی اشاره کرد.

وسعت جنگل‌ها، دریاچه‌ها، اراضی

کشاورزی و بیابان‌های ایران بر اساس

نقشه‌های کاربری اراضی که برای کل دنیا

توسط آژانس فضایی اروپا در سال ۲۰۱۵

بر اساس مشاهدات ماهواره proba-v

۳- معدن زغال سنگ متروکه در جزیره

هاشیمیا در ژاپن:

این جزیره (هاشیمیا) از نمای بالا شبیه به یک کشتی جنگی است.

۴- تبدیل معادن سنگ کرازان

(Crazannes) فرانسه به استراحتگاه نیم

گسارگ در فرانسه (Nimes caissargues):

الف) این استراحتگاه واقع در بزرگراه آ-۵۴ و منظر عمودی در یکی از استراحتگاه‌های واقع شده در مسیر بزرگراه آ-۸۵ فرانسه توسط برنارد لاسوس آرشیتکت و برنده جایزه بزرگ ملی منظر، ساخته شد.

ب) این استراحتگاه در بزرگراه مابین دو شهر سن و روشفور قرار دارد.

۵- آغازی برگزارش علمی، با نمایش

بازسازی تونل معدنی نمکی متروکه

گرمسار در استان سمنان:

۱. بزرگ‌ترین معدن و تونل نمکی در خاورمیانه است.

۲. در حال حاضر ۴۰ تونل نمکی را در خود جای داده است.

۳. حدود ۸۵ درصد از نمک استخراج شده این معدن مصرف خوراکی دارد.

۶- معدن سنگ نمک متروکه ویلیچکا

در شهر کراکون لهستان:

الف) این معدن از قرن سیزدهم میلادی تا سال ۲۰۰۷ به شکل مداوم در حال تولید نمک بوده است.

ب) این معدن بیش از ۳۰۰ کیلومتر طول دارد.

رومانی که حدود ۱۰۰۰ سال فعال بوده و حالا تبدیل به یک مقصد توریستی و مرکز درمانی شده است، اکثر بازدیدکنندگان برای بهره‌مندی از خواص درمانی جهت درمان بیماری‌های آسم - ریوی - برونشیت و مجاری تنفسی به این مکان می‌آیند، این معدن از سال ۱۰۷۲ میلادی تاکنون نمک مردم کشور رومانی را تأمین نموده است.

الف) در این تونل زیرزمینی معدن، کلیسا برای معدنچیان و کافه‌هایی برای گردشگران وجود دارد، ضمن اینکه دیواره‌های این معدن با مجسمه‌های مختلف پوشیده شده است.

ب) بخشی از تونل زیرزمینی، فضای بهداشتی - درمانی است که در واقع یک بیمارستان نمکی است.

پ) در حال حاضر این پارک در طول سال، میزبان میلیون‌ها گردشگر بوده و از این طریق درآمدی بسیار زیاد و بالغ بر میلیون‌ها دلار در طول سال عاید صاحبانش می‌شود.

۲- معدن نمک شهر سولیکورسک در

جنوب مینسک کشور بلاروس:

دیوارهای چند رنگ این معدن که ۴۲۰ متر زیرزمین قرار دارد، بخشی از این معدن به یک کلینیک درمانی تبدیل شده است که از طریق ته‌نشینی فلزی در غار، در درمان بیماری‌های تنفسی مانند آسم و برونشیت کاربرد دارد.

فعالیت‌های معدن‌کاری قرار گرفت که از این مقدار تا پایان دهه ۱۹۹۰ حدود ۴۷ درصد بازسازی شده است.

نکته:

بازسازی معادن در کشورهای معدنی و توسعه‌یافته‌ی دنیا حدود سه دهه مورد تأکید است و در مواردی بعد از بازسازی، درصد پوشش گیاهی و کیفیت محیط‌زیست بهتر از حالت قبل شده است، در ایران نیز در قوانین مربوطه مانند قانون معادن، به امر بازسازی معادن و تأمین

مالی آن اشاره شده است و **در این خصوص**

به ماده ۲۵۰ قانون اصلاح قانون معادن،

می‌توان اشاره کرد که هزینه بازسازی

به‌عنوان یک عامل اصلی در نظر گرفته

شده و سالانه ۱۲ درصد از حقوق دولتی

به سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری

کشور برای بازسازی پرداخت می‌شود؛

همچنین می‌توان به تبصره ۵ ماده ۱۴

قانون معادن نیز اشاره کرد که با تأیید

شورای عالی معادن تا ۲۰ درصد از

معافیت حقوق دولتی برای

معدن‌کارانی است که ضوابط محیط

زیست را رعایت نمایند.

در ذیل نمونه‌هایی از معادن و جاذبه‌های گردشگری در ایران و جهان، آورده شده است:

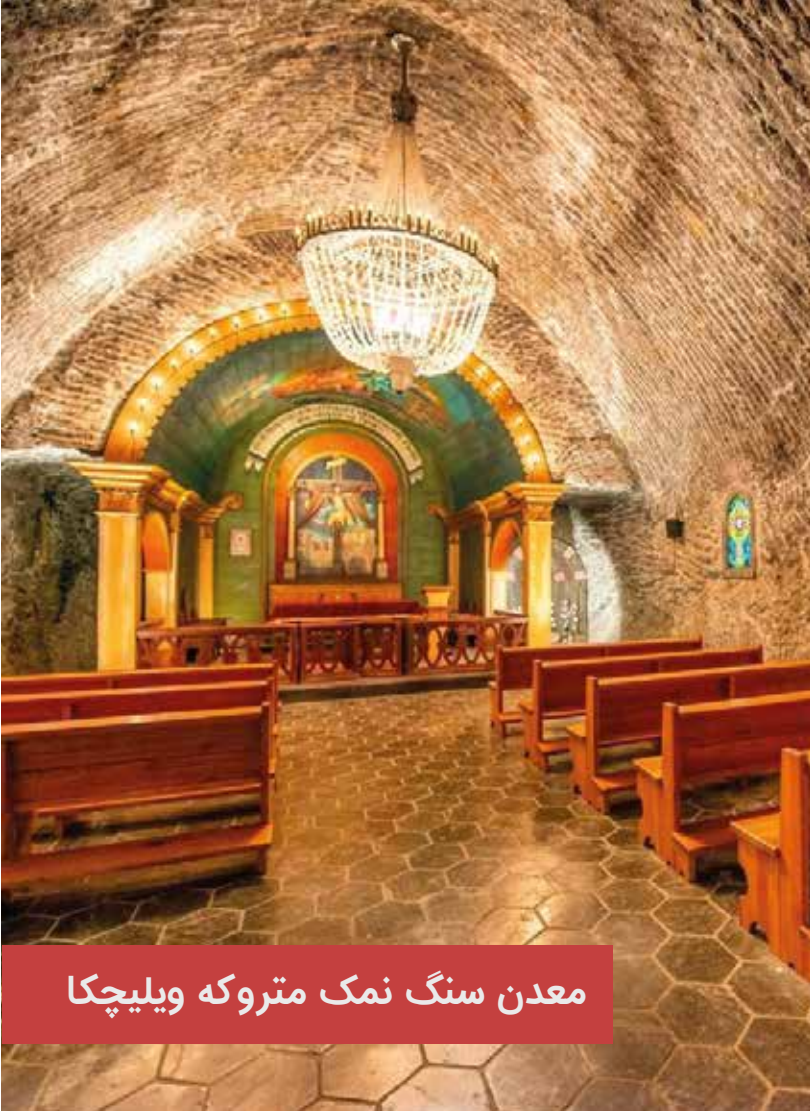
۱- معدن قدیمی و ۱۰۰۰ ساله، سالیئا

توردا در کشور رومانی:

نمای داخلی معدن نمک سالیئا تور در

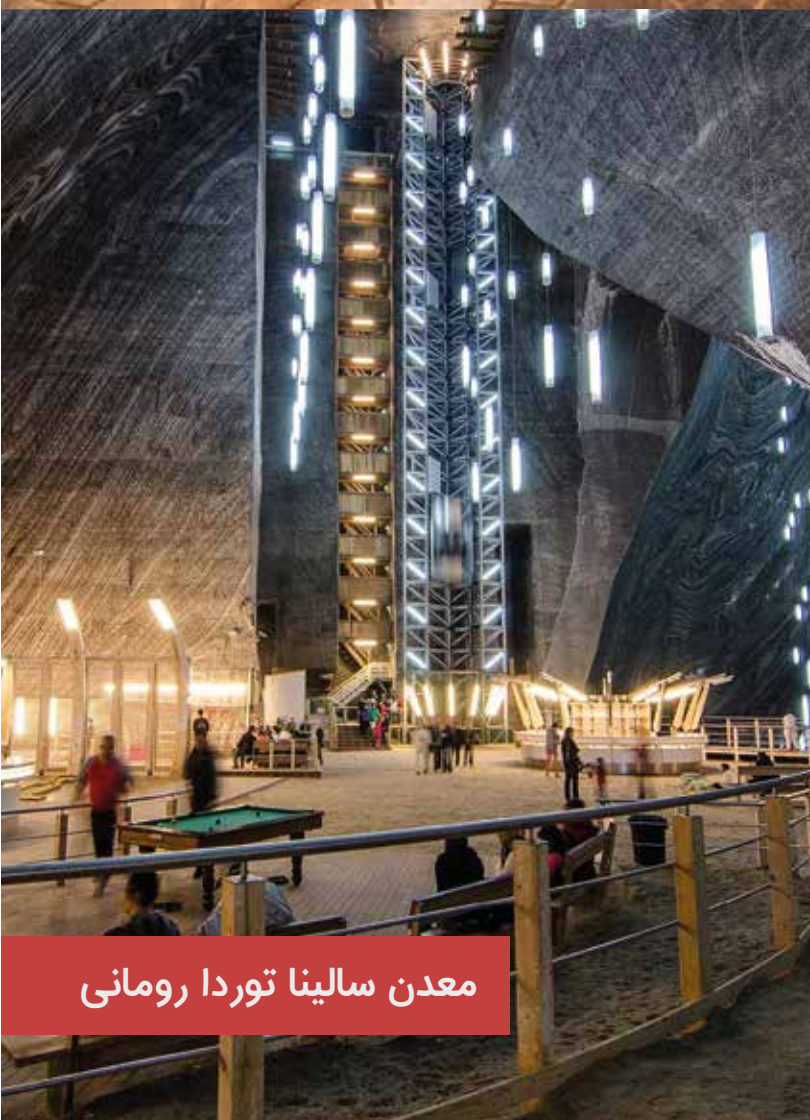

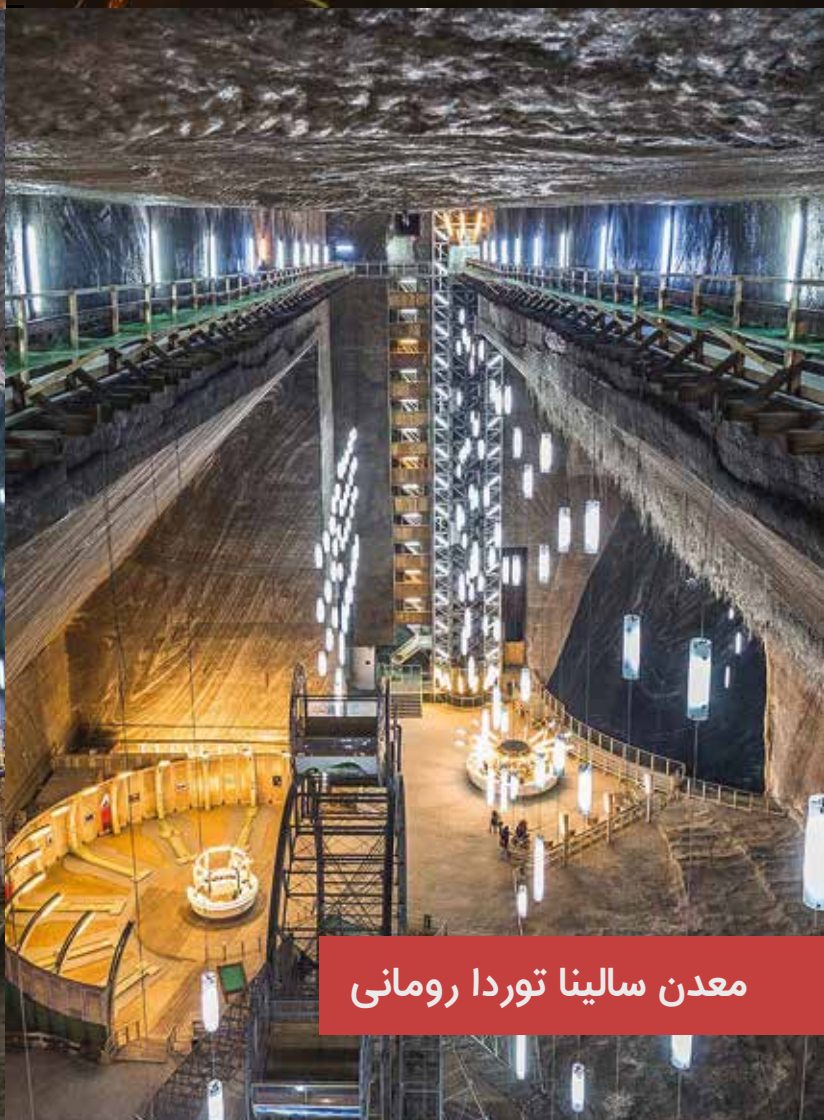
معدن سنگ نمک متروکه ویلیچکا

معدن سنگ نمک متروکه ویلیچکا

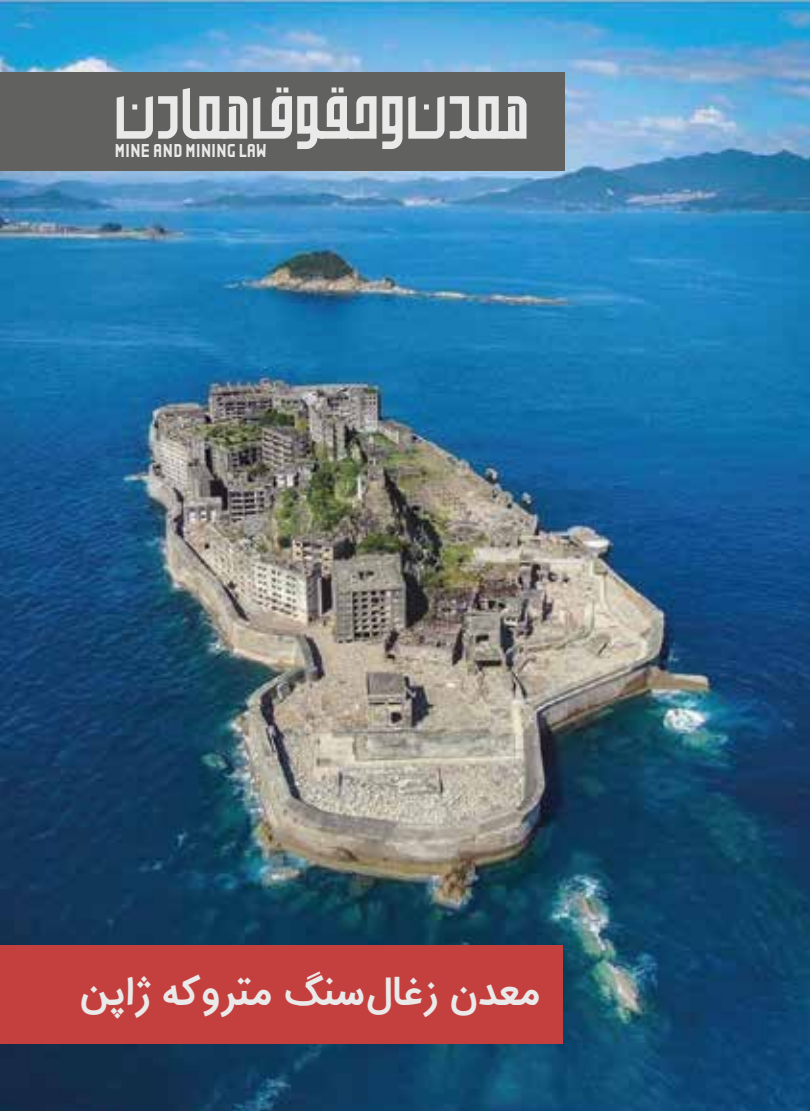

معدن سالینا توردا رومانی

معدن سالینا توردا رومانی

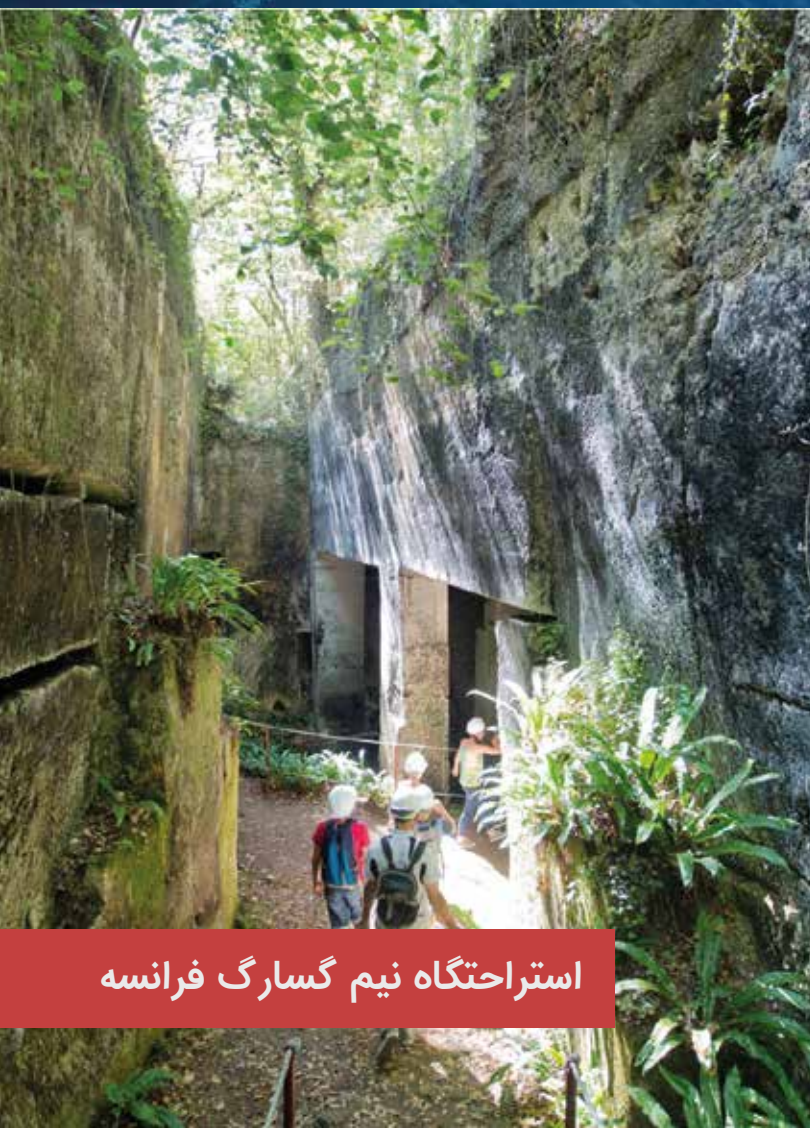

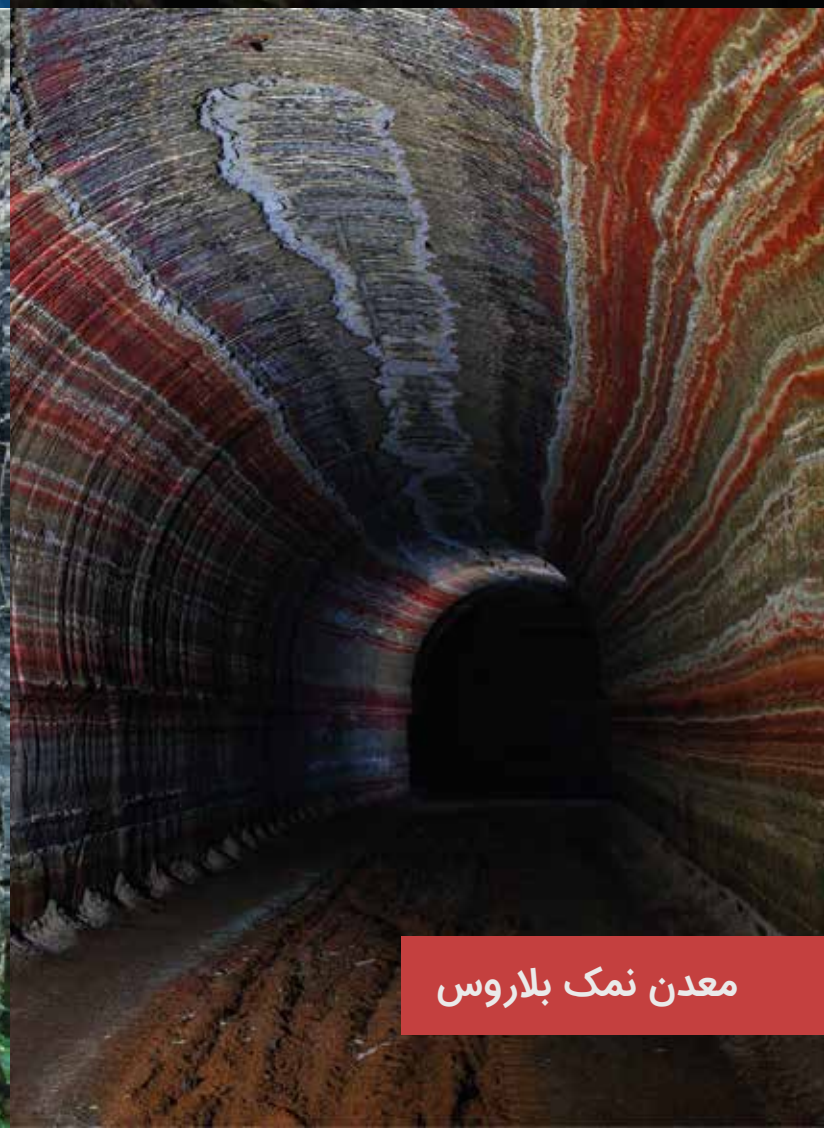
معدن زغال سنگ متروکه ژاپن

تونل معدنی نمکی گرمسار

استراحتگاه نیم گسارگ فرانسه

معدن نمک بلاروس

دکتر سید محمد جواد پیش‌بین
مدیر کانون جواهرات و سنگ‌های قیمتی ایران

نگرشی بر گوهر سنگ‌های کشور

(بخش ۱ مقدمه و کلیات)

امروزه صنایع کوچک و متوسط نقش مهمی در اقتصاد بسیاری از کشورها ایفا می‌کنند، در این میان صنعت جواهرات و گوهرسنگ‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، به گونه‌ای که جایگاه ویژه‌ای در برنامه‌ریزی‌های توسعه منطقه‌ای و ملی دارند. نقش این صنعت در شاخص‌های اقتصاد کلان از جمله تولید ناخالص ملی، ایجاد ارزش افزوده، ایجاد اشتغال پایدار و تولید ثروت بسیار محسوس است. در بعضی از کشورها صنعت جواهرات و گوهرسنگ‌ها به گونه‌ای با اقتصاد آنها گره خورده است که در صورت جدا شدن، اقتصاد آن کشور دچار فروپاشی می‌گردد. در گذشته به سنگ‌های گران‌بها سنگ‌های جواهر اطلاق می‌گردید، لیکن امروز به هر سنگی که تراشیده شده و به عنوان زینت استفاده شود گوهرسنگ اطلاق می‌گردد و کمتر از واژه‌های سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی استفاده می‌شود و

چنانچه سنگ بر روی پایه فلزی (طلا، نقره و ...) به صورت زیورآلات سوار شده باشد به آن جواهر گفته می‌شود (jewellery). در این سلسله مباحث به گوهرسنگ‌ها، صنایع مرتبط و وضعیت آن در ایران و نیز قوانین و مقررات مبتلا به پرداخته خواهد شد.

گردش نقدینگی گوهرسنگ‌ها در

آمارهای مختلف بسیار متغیر بیان

شده است؛ اما به نظر می‌رسد گردش

نقدینگی سالانه حدود ۶۰۰ تا ۷۰۰ میلیارد دلار باشد و سهم بسیار ناچیز کشور ما جای تفکر و برنامه‌ریزی دقیق کوتاه‌مدت، میان مدت و بلندمدت را کاملاً ضروری می‌نماید که متأسفانه تاکنون در برنامه‌های توسعه مغفول مانده است.

نگاهی کلی به روند صنعت گوهرسنگ‌ها در سطح دنیا نشان می‌دهد که:

- کشورهای اروپایی و آمریکایی اغلب واردکننده سنگ خام و صادرکننده

سنگ‌های فراوری شده هستند.

- کشورهای آسیایی عمدتاً صادرکننده سنگ خام و واردکننده سنگ‌های فراوری شده هستند.

- بعضی از کشورهای آسیای شرقی نظیر تایلند و همچنین چین در دهه‌های اخیر تولیدکننده گوهرسنگ‌هایی با ارزش کمتر و در سطح تولید بالا هستند.

- کشورهایی نظیر ایران و عربستان و ... عمدتاً واردکننده محصول نهایی هستند.

چنانچه در سطح ملی این روندها را بررسی کلی نماییم به این نتیجه می‌رسیم که:

- در تهران صنعت جواهرسازی (سنگ + فلز) و طلا (زیورآلات بدون گوهرسنگ) حدوداً به نسبت ۵۰ درصد فعالیت می‌کنند.

- در اصفهان و یزد تولیدکنندگان عمدتاً در زیورآلات طلا فعالیت می‌کنند.

- در مشهد نسبت جواهرسازان به طلاسازان ۸۰ به ۲۰ است، بدین معنی که ۸۰ درصد واحدهای تولیدی از گوهرسنگ

تولیدی، (اگرچه به دلیل هزینه حمل و نقل بسیار ناچیز، تولید نگینی از این گونه گوه‌سنگ‌ها چندان به پتانسیل‌های داخلی وابسته نخواهد بود) نیز میسر نگردیده است. در حال حاضر در نقاطی از کشور صرفاً گوه‌سنگ عقیق استخراج می‌گردد که آن هم در حد بسیار محدود است؛ از جمله خراسان رضوی، خراسان جنوبی، قم و ... و بعضاً گارنت‌های سبز در منطقه کرمان نیز به صورت جزئی و محلی استخراج می‌شود.

می‌توان گفت در حال حاضر فعال‌ترین معدن گوه‌سنگ کشور فیروزه نیشابور در استان خراسان رضوی است که با قدمت بیش از ۵۰۰۰ سال شهرت جهانی دارد و سالانه بین ۳۰ تا ۴۰ تن سنگ حاوی فیروزه استخراج می‌گردد.

با امید به اینکه مسئولین کشور در

بخش صنعت و معدن و نیز متولیان

اشتغال، با نگاه ویژه به این بخش

برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری مؤثر را

انجام و مشکلات فراوری فعالیت‌های

گوه‌سنگ‌ها و قوانین مرتبط را به طور

اختصاصی در نظر گرفته و مرتفع

نمایند تا شاهد اثرات بسیار مثبت آن

در اشتغال و ایجاد ارزش افزوده باشیم.

در مباحث بعدی به طور دقیق‌تر به جزئیات این صنعت و مشکلات و تنگناها و امکانات توسعه آن، خواهیم پرداخت.

ادامه دارد...

● سرانه سرمایه‌گذاری بسیار پایین برای ایجاد شغل
علل موفقیت کشورهای مطرح را نیز می‌توان به صورت زیر خلاصه نمود:

- آموزش
- توجه به زنجیره تولید
- نوآوری در محصولات و روش‌های تولید
- مطالعات بازار به خصوص صادرات
- طراحی
- تمرکز بر روی تولید جواهرات به جای زیورآلات طلا
- نگاه صنعتی به تمامی مراحل تولید و نه صنفی
- قوانین صادراتی آسان و تسهیل در مراحل انجام کار و نیز وجود ضوابط انگیزشی در مراحل تولید

امروزه گوه‌سنگ‌ها از حیث نوع، در بازار تجاری به دو گروه کلی تقسیم می‌گردند: ۱) گوه‌سنگ‌های رنگی شامل کلیه گوه‌سنگ‌ها به غیر از الماس (Colorstone)

۲) الماس و متشابهات (Diamond and Simulants)

کشور عزیزمان ایران با برخورداری از اغلب فازهای کانی‌سازی می‌تواند یکی از مناطق غنی از گوه‌سنگ باشد؛ به گونه‌ای که در مطالعاتی که توسط سازمان زمین‌شناسی کشور در حد پتانسیل‌یابی (شناسایی اندیس) در چند سال گذشته انجام شده است حداقل ۳۹ نوع گوه‌سنگ در ۲۰ نقطه امیدبخش در کشور شناسایی اولیه شده است؛ اما متأسفانه هیچ‌گونه فعالیت اکتشافی قابل‌ذکر بر روی آنها انجام نگرفته است و طبعاً امکان برنامه‌ریزی

استفاده می‌نمایند، شایان‌ذکر است که از حدود ۴ سال قبل مشهد از طرف یونسکو به عنوان شهر جهانی گوه‌سنگ‌ها انتخاب شده است.

● در تبریز ۵۰ درصد جواهرسازی و ۵۰ درصد طلاسازی فعال هستند.

● در شیراز در سال‌های اخیر استفاده از گوه‌سنگ‌ها در زیورآلات به طور محسوسی رونق گرفته و در حال توسعه است.

بر اساس تحقیقات به عمل آمده توسط مؤسسه گوه‌شناسی آمریکا (GIA) از ابتدای شناسایی یک گوه‌سنگ بر روی زمین، اکتشاف، استخراج، تراش و فروش، حداقل ۲۰۰ حرفه موردنیاز است که در هیچ فعالیت تولیدی دیگری در این حد ایجاد فرصت شغلی وجود ندارد.

چنانچه مراحل ساخت پایه فلزی (طلا، نقره و ...) را نیز به آن اضافه نماییم تا ۸۰ حرفه دیگر را نیز می‌توان به آن اضافه نمود.

از آنجاکه اغلب بخش‌های این صنعت می‌تواند به عنوان شغل خانگی مطرح باشد بر اهمیت و ضرورت، توجه ویژه به این بخش افزوده است.

از سوی دیگر مزیت‌های نسبی صنعت گوه‌سنگ‌ها به نسبت دیگر صنایع نیز این بخش را متمایز می‌نماید از جمله:

● ارزش افزوده بسیار بالا (بین ۳۰۰ تا ۷۰۰ درصد)

- عدم وابستگی به صنعت حمل و نقل
- نیاز بسیار کم به امکانات زیربنایی از جمله انرژی آب و ... در مراحل تولید
- فضای بسیار کم برای ایجاد یک شغل (سرانه فضای کم) در حد ۲*۲ متر

روح اله میرابی

کارشناس حقوق معادن

حقوق مکتسبه‌ی معادن

به قصاص در سلب حیات و مجازات‌های ماده ۱۹ قانون معادن در تعرض به حقوق معدن کاران اشاره نمود.

بنابراین، همان‌طور که ملاحظه شد حق و یا حق مکتسب در کنار تکلیف که در مقررات جوامع پیش‌بینی شده است، رکن اصلی علم حقوق و پایه‌گذار نظم بشری و عدالت است که نزدیک شدن به حقیقت این مبانی می‌تواند زندگی ایمن و آسان‌تری را برای همه‌ی اشخاص جوامع به ارمغان بیاورد.

به همین جهت، اصل چهارم قانون اساسی کشور بیان می‌دارد: **«هیچ‌کس نمی‌تواند**

اعمال حق خویش را وسیله‌ی اضرار به

غیر یا تجاوز به منافع عمومی قرار

دهد.» و یا در قواعد فقه اسلامی قاعده‌ی احترام به مال و عمل انسان که ریشه در حقوق مکتسبه‌ی ایشان دارد، مورد شناسایی قرار گرفته است.

نتیجه بحث این است که با شفافیت و استفاده‌ی درست از اصطلاح «حقوق مکتسبه» می‌توان ضمن ایجاد شرایط بهتر برای زندگی، در فعالیت‌های معدنی حدود و ثغور حقوق و تکالیف خود را شناسایی نموده و در صورت تعرض اشخاص دیگر به این حق، ایفای آن را از مراجع قانونی پیش‌بینی شده از جمله دستگاه قضایی کشور مطالبه نمود.

به تعبیر دیگر، حق و تکلیف مانند دو چرخ‌دنده، موجب تعیین حقوق اشخاص و ضرورت شناسایی و رعایت آن حق از سوی جامعه، عمل می‌نماید.

حقوقی مانند حق مالکیت، حق حیات، حق تابعیت، حق انتفاع (معدن کاران نسبت به مجوزهای معدنی) و ... از جمله مصادیقی هستند که هرکدام مستند به مقررات مختلف از سوی قانون‌گذار و حاکمیت برای اشخاص جامعه به صورت عام و یا برخی اشخاص به صورت شناسایی شده است که دیگر افراد مکلف به مراعات آن نسبت به ذی‌نفع حق هستند؛ به‌عنوان مثال، در حق حیات ضرورت دارد تمامی اشخاص حق زندگی (حیات) یکدیگر را محترم شناخته و ملزومات مربوط به آن را رعایت نمایند و یا اینکه در حق انتفاع معدن کاران، دیگر اشخاص می‌بایست با رعایت حدود مراودات خود با معدن کاران، حق ایشان نسبت به محدوده معدنی که برای آن مجوز اخذ نموده‌اند را به حکم قانون به رسمیت شناخته و رعایت نمایند.

از سوی دیگر، **قانون‌گذار برای به**

رسمیت شناختن حق یا حقوق مکتسبه

اشخاص از هر نوعی که باشد، (عام یا

خاص) ضمانت اجرایی را در نظر

گرفته است که از جمله‌ی آن‌ها می‌توان

یکی از اصطلاحات حقوقی رایج در جامعه علی‌الخصوص در بین فعالین معدنی عبارت «حقوق مکتسبه» است که باتوجه به اهمیت آن و لزوم آگاهی بیشتر نسبت به مفهوم این دوکلمه در ادامه چند سطر در این خصوص به رشته تحریر در خواهد آمد. «حقوق مکتسبه» از ریشه‌ی دوکلمه «حق» به معنای توانایی اشخاص برای تسلط یافتن بر چیزی، امتیاز، توانایی استفاده از اموال به طور مستقیم، اختیار انتقال مال یا انجام کار وفق قوانین یک کشور که به اشخاص اعطا می‌نماید و «مکتسبه» یا «مکتسب» به معنای، به دست آورده شده، دستاورد، تحصیل مال و مالک شدن است. هرچند به طور خاص از دوکلمه «حق» و «مکتسب» در مقررات کشورمان تعریفی صورت نپذیرفته است؛ اما به جهت مفهوم کاربردی این اصطلاحات و ارتباط معنایی آن با واژه‌ی «عدالت» رویه‌ی حقوقی یا همان دکترین علم حقوق در کشور به صورت توافقی هرگونه حقی را با معانی مربوط به آن که در مقررات پیش‌بینی شده باشد، تحت عنوان حق مکتسب اشخاص شناسایی می‌نماید.

عبارت «حق» و یا «حقوق مکتسب»

مفهوم خود را در مقابل اصطلاح

«تکلیف» دیگران نسبت به شناسایی

آن حق و احترام و رعایت حقوق

ذی‌نفع پیدا می‌نماید.

رئیس خانه معدن استان زنجان

دکتر سلسانی

رئیس کمیته اکتشاف و کمیته
همایتیت خانه معدن ایران

دکتر شعبانی

دبیر و مدیر اجرایی خانه معدن ایران

دکتر رکنی

رئیس گروه خدمات فنی - مهندسی دفتر اکتشاف وزارت صحت

مهندس قانع

میزگرد

رئیس هیات مدیره موسسه صحتا

مهندس بهرامن

مدیر اکتشاف وزارت صحت

مهندس مولاییگی

کمیته دانشجویی خانه معدن ایران

مهندس خواجهویی

عضو شورای مدیریت جامعه مهندسان مشاور

دکتر کاوه

تخصصی

میزگرد حقوقی، تخصصی ماهنامه معدن و حقوق معادن

با موضوع بررسی توان صلاحیت فنی و مالی معادن

دومین میزگرد حقوقی، تخصصی ماهنامه معدن و حقوق معادن در تاریخ ۱۴۰۱/۰۶/۰۷، ساعت ۱۵:۰۰ الی ۱۷:۰۰ در محل مؤسسه مشاوره و داوری معدن و صنایع معدنی صمتا طبقه همکف، برگزار گردید. در این نشست که با حضور جمعی از اساتید، حقوق دانان و فعالین معدنی برگزار شد؛ صلاحیت فنی و مالی معادن، نحوه اجرا و عملکرد دستگاه‌های اداری و اجرایی و همچنین ضرورت توقف ابلاغیه اخیر در مورد صلاحیت فنی معادن، مورد نقد و بررسی کارشناسان قرار گرفت که مشروح مذاکرات به شرح ذیل مورد اشاره قرار می‌گیرد:

مهندس مولاییگی:

خوشحالم از اینکه در این جمع هستم، فکر می‌کنم چهارمین جلسه است که اینجا و در جمع نخبگان معدنی هستم، از آقای مهندس بهرامن که واقعاً دلسوز بخش معدن هستند تشکر می‌کنم و از دیدگاه‌های ارزشمند و منصفانه ایشان در بخش خصوصی همواره استفاده کرده‌ایم، ایشان همیشه به دنبال احقاق حقوق، جمیع بخش خصوصی بودند و همچنین از خانم دکتر رکنی که همیشه پیگیر بودند تشکر می‌کنم.

بحث ما در این جلسه «توان صلاحیت فنی و مالی» است و نظر ما این است که صلاحیت فنی «و» مالی درست است نه صلاحیت فنی «یا» مالی، این موضوع را ما با کار کارشناسی و تهیه گزارش در دفتر

اکتشاف به آقای محتشمی‌پور ابلاغ کرده بودیم؛ ولی با چیزی که ابلاغ شد، متفاوت است و نقدهایی بر روی صلاحیت فنی و مالی وجود دارد، به خصوص اینکه تازه فارغ‌التحصیلان می‌گویند که ما شرایط مالی لازم را برای ورود به بخش معدن باتوجه به ابلاغیه جدید نداریم و امروز برای همین ما اینجا هستیم تا نظرات کارشناسی را بگیریم و به یک جمع‌بندی برسیم تا در اصلاحیه ابلاغ کنیم، ما باید یک وزنی به عامل‌های فنی، تجربی و علمی بدهیم و یک وزن دیگر را به صلاحیت مالی، مثلاً ۶۰ درصد مالی و ۴۰ درصد فنی و این‌طور نباشد که صرفاً مالی باشد که مورد قبول نیز نیست؛ در حال حاضر چیزی که برای مجوز صلاحیت فنی و مالی در حال اجرا شدن است،

تا زمانی که اصلاحات لازم صورت پذیرد، همان روش قدیمی است؛ گفتیم که تا اواخر آبان‌ماه برای اصلاحات فرصت بگیریم و اگر ابتدای آذرماه نیازی بود مجدداً تمدید می‌کنیم؛ به طور مثال ما در بند «۱» گفته بودیم که به ازای هر ۲۰۰ میلیون ریال یک امتیاز، ولی چیزی که ابلاغ و در سایت قرار داده شد این است که؛ به ازای هر هزار میلیون ریال یک امتیاز!

مهندس بهرامن:

بحث ما کارشناسی است و در تمام دنیا زمان ثبت محدوده اکتشافات را دنبال می‌کنند؛ در هیچ کجای دنیا نمی‌گویند شرایط مالی شما برای ثبت محدوده چگونه است؟ به طور مثال ضمانت‌نامه می‌خواهند و می‌گویند A تومان پول

نظر گرفته شده است، حتی شرکت‌های دولتی هم نمی‌توانند آن را ارائه دهند، به این دلیل که اعداد نجومی است.

دکتر سلسانی:

آقای مهندس مزایده‌های ۹۹ در زنجان هنوز اجرایی نشده و دو سال است پول افراد در بانک برای منابع طبیعی، بلوکه شده است.

مهندس بهرامن:

ما باید تمامی مبانی را ببینیم و فراموش نکنید که هرچه ظرفیت علمی و فنی بالاتر برود قطعاً موفق‌تر می‌شویم.

مهندس مولایی:

آقای مهندس من حرف شما را قبول داریم؛ ولی شرایط ما با نظام کانادا از نظر فرهنگ کار و روش کار خیلی متفاوت است؛ در کانادا اگر دانشجو فارغ‌التحصیل شود و محدوده‌ای را ثبت کند، بعد از ثبت و در اجرا باید شخصی را برای سرمایه‌گذاری و سهام‌شدن بیاورد؛ ولی در ایران شرایط این گونه نیست، ما باید کاری کنیم که اینجا هم شرایط تغییر کند؛ آقای مهندس بهرامن شما در جلسات شورا هستید و اطلاع دارید که بیش از ۸۰ درصد از پروانه‌هایی که دست‌به‌دست می‌چرخد برای دلالتی است و افراد کننده کار نیستند.

در بانک باشد و شرایط مالی احراز شود، شبهه ایجاد کرده، به چه دلیل پول باید در بانک باشد؟ اگر بانک، بانک صنعت و معدن بود حداقل می‌گفتیم که ما داریم کمک می‌کنیم به بخش معدن، ما باید شرایط مطلوب مالی را حین عملیات انجام دهیم و بگوییم وقتی محدوده را ثبت کردید و طرح را ارائه دادید، باید تمام اطلاعات درونش باشد که می‌تواند مسائل مالی را حل کند؛ علت این است که آن قدر در این سال‌ها تقاضای بیجا آمد و ما برای اینکه بتوانیم جلوی این مسائل را بگیریم، صلاحیت مالی و فنی را گذاشتیم؛

ولی باید این مسئله را هم در نظر

بگیریم که ما باید صلاحیت فنی را

افزایش دهیم و قوی‌تر کنیم، هرچه

صلاحیت فنی و علمی بالاتر رود به

همان اندازه در بخش اکتشاف قوی‌تر

می‌شویم؛ ولی هرگز نمی‌گوییم مالی را

صفر کنیم.

امتیاز چیست؟ حداقل این است که سرمایه‌گذار؛ جوانان و افرادی که فارغ‌التحصیل می‌شوند و یا اخیراً مدرک خود را گرفته‌اند را جذب می‌کند؛ اما با موضوع صلاحیت مالی که در حال حاضر در

بدهید برای آن محدوده، در ۱۵ سال اخیر ما خودمان مسئله مالی را برای کسی که می‌خواهد در بخش معدن حضور پیدا کند جهت اهلیت داشتن، جا انداختیم و گفتیم که اشخاص باید اهلیت داشته باشند؛ ولی این‌طور نباشد که اصل مطلب آن‌طور جا بیفتد که اگر کسی صلاحیت مالی نداشت کلاً نمی‌تواند به بحث معدن ورود پیدا کند؛ باید این‌طور باشد که کسی که محدوده را ثبت می‌کند، بر اساس مقررات و ضوابط شفاف‌سازی کند و یک دوره و مدتی را فرصت داشته باشد، اگر در همان مدت تعیین شده کار را انجام ندادند یا کم‌کاری کردند باید بروند.

به‌عنوان مثال در کانادا ۲۰۰ دلار می‌گیرند، محدوده را ثبت می‌کنند و طرحی ارائه می‌دهند، طرحشان هم باید کامل باشد و ۰ تا ۱۰۰ همه چیز را در طرح باید دیده باشند و حتی می‌گویند در طرحشان برای عملیات اکتشاف قسمتی را به پیمانکار می‌دهیم و اگر حین کار پروژه را نیمه‌تمام گذاشت و رفت؛ نفر بعدی می‌تواند اطلاعات را بخرد؛ ولی ما در کشور چنین چیزی را نداریم، اگر داشتیم بسیاری از دروس‌های الان در شورا مطرح نبود. دروس‌های الان در شورا مطرح نبود. مبالغی و پولی که اعلام شده است که باید

مهندس مولایی:

صلاحیت فنی و مالی اولین بار با قانون

(سال ۱۳۹۲) آمد؛ در آیین‌نامه و

بندهای قانون معادن ۹ یا ۱۰ مورد به

طور مستقیم ذکر شده است که مثلاً

برای ثبت درخواست، صدور پروانه

اکتشاف، گواهی کشف، نقل و انتقال

پروانه، مزایده و پروانه بهره‌برداری

شخص مستلزم اخذ صلاحیت فنی و

مالی است. اولین نسخه صلاحیت فنی و

مالی را سال ۹۲ در ۱۳ صفحه تهیه کردیم،

آقای جعفری به‌درستی در آن زمان ورود

پیدا کردند و گفتند که شرایط را بیش از حد

دشوار و پیچیده نکنیم، به همین دلیل با

شرایط ساده‌ای، دستورالعمل ابلاغ شد و

بعد از آن دوره تغییرات کوچکی نیز انجام

گرفت و از زمان آقای سرقینی تاکنون در

حال انجام شدن است و در سال ۱۳۹۴

بازنگری شد که چند ایراد دارد؛ به طور مثال

سازمان بازرسی ورود پیدا کرد و به بخشی

که نوشته شده بود "یا" ایراد گرفتند و گفتند

عملیاتی که فقط در یک پروژه در کشورش انجام داده بود؛ بیش از ۶۰ میلیون دلار بود، یعنی در واقع کاری به سرمایه ندارند.

ما باید ضوابط فنی خودمان را قوی‌تر کنیم در آنجا دارایی (Asset) مهم است که به شما اعتبار می‌بخشد. ما در اینجا سرمایه اسمی را تقویت کردیم و این اشتباه است و به همین دلیل سرمایه‌گذار داخلی و خارجی نخواهیم داشت.

دکتر شعبانی:

مسئله اشخاص حقیقی، خیلی اساسی

است؛ ما در کار کارشناسی که انجام

داده‌ایم همه را در نظر گرفته‌ایم؛ ولی

متأسفانه کسانی که مشاور بودند و نتیجه

نهایی را از نظر آن‌ها گرفته شد، دارای

مدرک صنایع بودند و نه معدن؛ حتی یکبار

به معدن نرفته‌اند و هیچ اطلاعاتی از

معدن ندارند! باید این قید را بگذارند که

اگر شخصی هزار میلیارد تومان سرمایه

داشته باشد، باید حداکثر تا سقف

مشخصی امتیاز بگیرد و مابقی امتیاز را

حتماً می‌بایست از لحاظ فنی بگیرد.

در خارج از کشور، شخص مهندس و فارغ‌التحصیل می‌داند که اگر در مدت زمان تعیین شده کاری نکند، قطعاً پروانه وی باطل می‌شود و آن را به شخص دیگری می‌دهند؛ ولی در مملکت ما این‌گونه نیست و به هر طریق ممکن، به دنبال تمدید پروانه هستند، پتانسیل اقتصادی در زیر زمین مانده است و کاری هم انجام نمی‌شود. **من به تبصره ماده ۱۰**

آیین‌نامه اجرایی که در اختیار وزیر

گذاشته و گفته شده است که در شرایط

خاص یک پروانه را N بار می‌شود

تمدید کرد ایراد می‌گیرم، این موضوع

باید حذف شود؛ به‌عنوان مثال یک

شخص، ۱۵ سال پروانه دستش است، یکبار

می‌گوید معارضین محلی، یکبار می‌گوید

کرونا و به هزار دلیل دیگر این پروانه را

تمدید می‌کند.

مهندس بهرامن:

به‌عنوان مثال از یک سرمایه‌گذار خارجی پرسیدم سرمایه‌ثبتی شما چقدر است؟ پاسخ داد، دو هزار یورو! ولی حجم

گفتند که چرا "و" نیست و به عمد تغییر داده شده است.

تا اینکه در ادامه در دوره آقای رزم حسینی، باتوجه به تورم بالا ایشان گفتند که این اعداد خیلی کم است و در شرایط مزایده آن را ۴ تا ۵ برابر کردند و گفتند که ایرادات در اخذ صلاحیت را برطرف کنید؛ ما در دفتر اکتشاف یک نسخه را تهیه کردیم در آخر دستورالعملی که ابلاغ شد، نسخه ما نبود و ۲ یا ۳ ایراد از دستورالعملها گرفتند که یکی از ایرادات همان "و" بود که به "یا" تبدیل شده بود.

ما به طور مثال برای بخش تعیین دارایی، نمی‌توانیم در بخش ماشین‌آلات ورود پیدا کنیم؛ چون واقعاً وارد معاملات صوری می‌شویم؛ به طور مثال شخصی ۱۰ عدد بلدوزر دارد که همگی سند رسمی دارند و می‌تواند امروز خرید و فروش کند و فردای آن روز امتیاز را به شخص دیگری بدهد.

مهندس بهرامن:

در جلسه مجمع تشخیص مصلحت نظام

چندین کشور را به طور مثال مطرح کردیم و اعضا کمیسیون هم تعجب کردند، کانادا را مثال زدیم و گفتیم که برای شخصی که کار اکتشافی انجام می‌دهد، معافیت مالیاتی در نظر می‌گیرند، گفتند چرا و چگونه؟ گفتیم به خاطر اینکه انفال است و وقتی کسی کار اکتشافی انجام می‌دهد پس هم‌زمان به انفال هم اضافه می‌شود، پس برای تشویق آن فرد به عنوان مثال، ۵ سال معافیت مالیاتی در نظر می‌گیرند. ما بدون مطالعه داریم کار می‌کنیم و با این روش داریم بانکها را چاق‌تر می‌کنیم که اصلاً ارتباطی به ما ندارند و بخش فنی را عملاً متوقف می‌کنیم.

در سال ۱۳۸۹ که ما با آقای جعفری به مجلس رفتیم و دفاع کردیم، آنجا بحث صلاحیت را مطرح کردیم؛ به دلیل اینکه آن زمان افرادی پروانه گرفته بودند که واقعاً صلاحیت نداشتند و غیر قابل حذف شده بودند.

برای نگهبان مطرح کرده بود

که قانون اساسی این اجازه را که

اشخاص حقیقی می‌توانند ورود پیدا

کنند، داده است؛ من در شورای نگهبان مطرح کردم و پرسیدم مگر انفال نیست؟ مگر می‌شود کسی که صلاحیت ندارد انفال را بفروشد؟ اعضا تأیید کردند. ما از سازوکاری که خودمان ایجاد کردیم داریم دفاع می‌کنیم، صلاحیتی را که ما خودمان در آن سال مطرح کردیم، صلاحیت فنی مدنظر ما بود. (ذهن ما فنی بود و به هیچ وجه بحث مالی نبود).

ما باید برای بحث مالی، مقیاس داشته باشیم و وزن تعیین کنیم؛ ولی قسمت اعظم کار باید فنی باشد و اکثر امتیاز باید به فنی تعلق بگیرد.

مهندس قانع:

شخص حقیقی ثبت می‌کند و از گرفتن شریک به دلیل اینکه می‌خواهد بفروشد، اجتناب می‌کند.

آقای مهندس بهرامن: هیچ وقت شخص

حقیقی به روشی که در کشور ما است،

مورد قبول من نیست و از نظر من باید

اشخاص فقط حقوقی باشند، در این

صورت تمامی مشکلات حل می‌شود.

ما در جلسه‌ای که با آقای محتشمی‌پور داشتیم، عنوان کردیم افرادی که فارغ‌التحصیل می‌شوند حقیقی هستند؛ ایشان گفتند، طبق قانون اساسی باید به اشخاص حقیقی اجازه بدهیم؛ ولی باید شرکت ثبت کنند؛ در نهایت این که چه وزنی را به مالی بدهیم و چه وزنی را به فنی، جای بحث دارد.

کار شوند؛ مثلاً برای اشخاصی که فعالیت مستمر و بیمه داشته باشد امتیاز مشخصی در نظر گرفته خواهد شد؛ چون بعد از ۵ یا ۶ سال قطعاً تجربه لازم را برای شروع کار به دست آوردند؛ مثلاً در مرحله

اول به آنها برای ماده معدنی گروه ۱ تا

۳ را مجوز بدهیم و در مرحله بعد

گروه ۴ تا ۶ .

صاحبان سرمایه الان می‌گویند که ما سرمایه داریم به ما پروانه بدهید؛ ولی برایمان تعیین نکنید که حتماً و به اجبار باید ۵۰ نفر نیروی فنی را بگیریم؛ می‌گویند شاید همان کار را با ۲۰ نیروی فنی بتوانیم انجام دهیم؛ ولی در عوض تعداد پروانه‌هایی را که به ما می‌دهید بالا ببرید.

مهندس قانع:

ما باید مدت‌زمان مشخصی را برای افرادی که به آنها پروانه داده‌ایم در نظر بگیریم و بعد از آن پروانه ابطال شود. باید دید چه تعهدی می‌توان به وجود آورد. اشخاص حقیقی را به هیچ‌عنوان نمی‌توان نادیده گرفت؛ نباید این‌طور باشد که شخص پروانه را بگیرد و فقط آن را خرید و فروش کند. راهکار درست این است که بحث مالی را باید در اشخاص حقیقی افزایش بدهیم و به سرمایه‌گذار بگوییم که پروانه و ۵۱ درصد مالی در صورتی به شما تعلق

معدنی خام، چون به طور مثال معدنی که عیار کمی دارد، فروش کمی داشته و یا اصلاً فروش نداشته است؛ ولی اگر کارخانه‌ای را هم احداث کرده باشد به همان نسبت نیز می‌تواند راحت‌تر بفروشد.

مهندس مولا بیگی:

وزن مالی را برای اشخاص حقیقی بالا ببریم. **در مسئله سهام هم احراز سهام**

میسر نیست به دلیل اینکه سهام در هر

لحظه قابل‌خرید و فروش است و بدون

نامه قضایی، اطلاعات سهام اشخاص را

نمی‌دهند.

به طور مثال اگر شخصی مدرک کارشناسی دارد و ۶ امتیاز به وی داده‌ایم؛ باید امتیازش را به ۲ کاهش دهیم که شخص وادار شود شرکت را با نیروهای بیشتری ثبت کند.

دکتر شعبانی:

ما موظف هستیم برای اشخاص حقیقی انگیزه ایجاد کنیم که اگر فارغ‌التحصیل می‌شوند و در رشته خودشان مشغول به

مهندس بهرامن:

ما امروز یاد گرفتیم که بعد از این همه سال چه کاری انجام دهیم، باید تفکیک کنیم و شخص حقیقی را تشویق کنیم به اینکه، به شخص حقوقی تبدیل شود؛ به طور مثال افراد حقوقی با مقیاس ۱۰ درصد مالی و ۹۰ درصد فنی و تجربی و افراد حقیقی با ۵۰ درصد مالی و ۵۰ درصد فنی.

مهندس قانع:

متأسفانه تحصیل‌کرده‌های ما شرکت را ثبت می‌کنند و گواهی‌شان را می‌فروشند.

مهندس بهرامن:

آقای مهندس قانع، ما باید برای خریدار هم ضوابط بگذاریم و شخصی که خریدار است هم باید این صلاحیت‌ها را داشته باشد.

مهندس قانع:

متأسفانه، برای بخش مالی که موجودی حساب بانکی است و پرینت سه ماه حساب بانکی است؛ بیشترین امتیاز را در نظر گرفته‌اند. در صورتی که باید معادنی را در نظر بگیرند که به طور مثال کارخانه فراوری راه‌اندازی کرده‌اند و به آنها امتیاز بیشتری بدهند. می‌بایست وزن مالی را به دارایی و ارزش‌افزوده‌ای که به دلیل راه‌اندازی کارخانه به ماده معدنی اضافه کرده‌اند بدهند، نه به مقدار فروش ماده

داده شود، پس باید سازوکارهایی باشد

و با روش‌های اجرایی مقررات قانونی

را پوشش دهیم.

آیین‌نامه اجرایی در اختیار دولتمردان است و برای رسیدن به هدف، آنها باید تصمیم بگیرند. قانون ممکن است در برخی از مسائل مشکل داشته باشد. راه درست و منطقی این است که پروانه اکتشاف غیرقابل انتقال شود تا کسی که آن را می‌گیرد مجبور به کار شود.

مهندس مولایی:

درست است، در زمان آقای سعد محمدی این پیشنهاد داده شد که پروانه اکتشاف قابل انتقال نباشد؛ ولی متأسفانه بعد از چکش‌کاری حذف شد! در تجربه مدیریتی خودم در دولت، به این نتیجه رسیدم که پروانه اکتشاف نباید قابل انتقال باشد؛ ولی آن را حذف کردند.

دکتر کاوه:

در مواردی (موارد قهری) پیش‌آمده است که حتی در شورای اختلاف یک دعوی ساختگی ایجاد می‌کنند، سند بدهکاری و بستانکاری می‌سازند و پروانه ساختگی ایجاد می‌کنند و آن را به راحتی منتقل

دکتر شعبانی:

من اصلاً بحث دلالی در معدن را درک نمی‌کنم؛ یعنی چه؟ کسی که مهندس اکتشاف است و در کار خودش خبره است؛ ولی توان استخراج و اجرایی ندارد، فقط کار اکتشافی انجام می‌دهد و این یک مسئله کاملاً طبیعی است که کار اکتشافی انجام دهد و به مجموعه‌ای که توان استخراج و اجرا دارد بفرشد؛ آیا کسی که این کار را انجام می‌دهد دلال است؟

مهندس خواجوی:

ما باید جلوی تمدید غیراصولی پروانه‌های اکتشاف را بگیریم. کسی را سراغ دارم که دو یا سه بار تا ۱۰ سال پروانه اکتشافی را تمدید کرده است.

مهندس قانع:

در قانون معادن سال ۷۷ بحث نظام

مهندسی برای حمایت از متخصصین

مطرح شد. قانون را نمی‌شود هر دقیقه

تغییر داد، شاید هر ۱۰ سال یکبار تغییر

می‌گیرد که به طور مثال ۲۰۰ نفر متخصص را جذب کنید.

دکتر شعبانی:

متأسفانه ما ۲۰۰ نفر فارغ‌التحصیل نداریم! سازمان زمین‌شناسی در حال حاضر با کمبود نیروی کار مواجه است؛ ما فارغ‌التحصیلانی داریم که مدرک گرفته‌اند؛ ولی مایل به کار نیستند و احتمالاً در آینده باید از چین نیروی متخصص وارد کنیم.

مهندس بهرامن:

ما اخیراً با دانشگاه امیرکبیر قراردادی را منعقد کرده‌ایم که قرار بر این شد برای دو تا از مجموعه‌هایمان بورسیه بدهیم و پس از فارغ‌التحصیل شدن، جذب مجموعه خودمان شود. ما نه تنها با کمبود کاردان مواجه هستیم؛ بلکه با کمبود کارگر ساده نیز مواجه هستیم؛ متأسفانه اخیراً از کشورهای منطقه، حفار وارد کردیم.

دکتر رکنی:

در حال حاضر در رشته معدن و زمین‌شناسی شرط کنکور برداشته شده و شرط معدل شده است؛ چون کسی مایل به تحصیل نیست.

مهندس خواجوی:

در حال حاضر در سیرجان ۳۰ نفر کاردان داریم؛ ولی فقط به دنبال فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های تهران و امیرکبیر هستند.

بکار گرفته نشده است، نباید قابل تمدید باشد. شما اگر قبض تلفن مسکن خود را پرداخت نکنید، قطع می‌شود و اگر تاریخ گواهینامه‌تان بگذرد، حتی اگر حین رانندگی باشید، باطل است و برای آن کمیسیون تشکیل نخواهد شد.

مهندس بهرامن:

باید مانند کانادا فقط داده‌های کسی که کار کرده است، قابلیت خرید و فروش داشته باشند و یک مرجع نیز باشد که این داده‌ها را به طور تخصصی تأیید کند که مکتشف تشویق شود.

جمع‌بندی:

ضرورت توقف ابلاغیه اخیر در مورد صلاحیت فنی معادن.

گرفت، چون انفال است و برای کسی

که استفاده می‌کند مقدماتی دارد. تنها

قهر واقعی در قانون، فوت است و

مابقی بدل از قهری است.

مهندس بهرامن:

برای استفاده از آن شخص گیرنده باید برود و صلاحیت بگیرد و اگر نگیرد حداقل مدت تعیین شود و باطل شود.

دکتر شعبانی:

متأسفانه، تفکر حاکم این است که به سرمایه‌گذار بگویند پول خود را در بانک نگهدارید و این تفکر اساساً اشتباه است، به طور مثال میزان سود سپرده سه‌ماهه در بانک چقدر است؟ و این تفکر کاملاً غلط است.

مهندس مولایی:

به هیچ وجه پروانه‌ای که بدون دلیل موجه

می‌کنند (نقل و انتقالات قهری) یا اینکه شخص به‌عنوان مهریه، پروانه اکتشاف را به نفع خودش ضبط می‌کند؛ در صورتی که گیرنده باید صلاحیت فنی و مالی داشته باشد؛ ولی چون قهری است به وی داده می‌شود. البته در هیچ جای دنیا هم به طلبکاری که پول می‌خواهد و به جای طلبش به طور مثال به او ماشین می‌دهند، نمی‌گویند آیا گواهینامه داری یا نداری؟ در شورای حل اختلاف می‌توانند در مدت ۳ روز با نقل و انتقال قهری پروانه اکتشاف را به دیگری بدهند.

مهندس بهرامن:

آیا در مجوزهایی که داده می‌شود، می‌توانید بگویید قابل انتقال نیست حتی در شرایط قهری؟

دکتر کاوه:

خیر نمی‌شود؛ باید سازوکاری در نظر

سید رضا میرآقایی

وکیل پایه یک دادگستری

دلایل و مبانی قانونی مفایرت تقسیم به سهم، واگذاری

و صلح بخشی از معدن و پروانه بهره‌برداری به اشخاص

قسمت دوم:

ماده ۴۷ آیین‌نامه قانون معادن در خصوص تشریفات انتقال پروانه بهره‌برداری معدن عنوان می‌دارد که انتقال پروانه بهره‌برداری منوط به ارائه مفاصاحساب حقوق دولتی و سند صلح، توسط انتقال‌دهنده طبق دستورالعمل مربوطه و با موافقت وزارت است.

انتقال‌گیرنده باید از توان فنی و مالی

لازم برای انجام تعهدات و الزامات

قانونی مربوط برخوردار باشد.

تبصره ۱- تاریخ قطعی و رسمی انتقال، تاریخ ظهنویسی پروانه بهره‌برداری از سوی وزارت است.

تبصره ۲- در مورد مؤسسات اعتباری و بانک‌ها که به‌نوعی پروانه در توثیق و یا رهن آنها است و ورثه اشخاص حقیقی که به طور قهری حقوق مربوط به پروانه بهره‌برداری به آنها منتقل می‌شود، انتقال با موافقت وزارت انجام می‌شود.

تبصره ۳- با انتقال پروانه بهره‌برداری، تعهدات و الزامات مربوط، به انتقال‌گیرنده منتقل می‌شود و انتقال‌گیرنده موظف به انجام تعهدات مربوطه است.

قواعد و تشریفات که صلح و انتقال پروانه بهره‌برداری مشروط به آن است و بدون رعایت آن هرگونه توافق مستقل اشخاص، فارغ از مراجعه به سازمان‌های صنعت و

معدن استان‌ها، تحت هر نوع قراردادی

فاقد اثر قانونی است، موارد ذیل را

شامل می‌گردد:

۱) دارنده پروانه بهره‌برداری می‌بایست ضمن مراجعه به یکی از دفاتر اسناد رسمی درخواست انتقال پروانه بهره‌برداری معدن در قالب سند رسمی صلح را به دفتر اسناد رسمی تسلیم نماید.

۲) ارسال استعلام دفتر اسناد رسمی قبل از صلح، به سازمان صمت استان از دیگر الزامات انتقال پروانه است.

۳) در مرحله بعدی بررسی استعلام

دفترخانه از سوی سازمان استان اجتناب‌ناپذیر است.

۴) تسویه حساب حقوق دولتی معدن به‌عنوان پیش‌نیاز اعلام بلامانع بودن انتقال پروانه بهره‌برداری معدن به دفترخانه، دیگر شرط الزامی انتقال پروانه است.

۵) موافقت منابع طبیعی استان پیش از هرگونه اقدام به تنظیم سند صلح‌نامه در دفاتر اسناد رسمی، دیگر شرط اساسی انتقال پروانه است.

۶) پس از ثبت انتقال در دفترخانه اسناد رسمی و صدور صلح‌نامه رسمی منطبق با قواعد حقوقی و اعلام مراتب به سازمان استان ذی‌ربط در خصوص ظهنویسی پروانه بهره‌برداری به نام انتقال‌گیرنده اتخاذ تصمیم و اقدام می‌گردد.

قواعد شکلی در مورد انتقال پروانه،

مطابق الزامات ماده ۵۹ آیین‌نامه،

صرفاً نسبت به تمامیت و کلیت معدن

معدن و صنایع معدنی، طرح و رسیدگی به دعاوی معدنی در شعب عمومی دادگاهها، شعب رسیدگی کننده بدون عنایت به ممنوعیت‌های قانونی ناظر بر انتقال پروانه معدن و معادن موضوع قانون معادن و آیین‌نامه آن خارج از قاعده، تشریفات و الزامات قانونی و مقررات آمره بخش معدن در قالب عقد بیع و یا عقد صلح نسبت به تمام و یا بخشی از معدن، بر خلاف قواعد امری، معاملات اشخاص را به رسمیت شناخته و نسبت صدور رأی آن اقدام

می‌نمایند و **ادارات و سازمان‌های**

صمت استان‌ها نیز جبراً حسب

مصرحات آرای صادره، مکلف

می‌گردند که مفاد رأی را اجرا و پروانه

صادر را به نفع محکوم له و یا محکوم

لهم دادنامه‌های صادره، علی‌رغم

مغایرت با قانون ظهرونیسی و انتقال

نمایند.

امید است با تشکیل شعب تخصصی رسیدگی به دعاوی معدنی مستند به آیین نامه شیوه تشکیل شعب تخصصی مراجع قضایی مصوب ۲۸/ ۲/ ۱۳۹۸ که در اجرای ماده ۵۶۶ قانون آیین دادرسی کیفری و تبصره ذیل آن با لحاظ ماده ۲۵ همان قانون بنا به پیشنهاد وزیر دادگستری به تصویب رئیس قوه قضائیه رسیده است، مطابق ماده ۵ آیین‌نامه قضات مجرب، باتوجه به توانایی و تجربه لازم در رسیدگی به دعاوی معدنی، منصوب تا بدین وسیله زمینه رسیدگی و صدور آرای منطبق بر قانون معادن و آیین‌نامه آن و سایر مقررات ناظر فراهم گردد.

حقوق اشخاص را در پی داشته باشد از ارائه این‌گونه نظرات در مکاتبات رسمی اجتناب نمایند.

به‌عنوان مثال در پرونده‌ای که با ایراد اتهام کلاهبرداری در یکی از شعبات دادگاه‌های کیفری مطرح گردیده، دادگاه پس از رد اتهام انتسابی و صدور حکم مبنی بر برائت متهم، مستند به نظریه حقوقی اداره تابعه وزارت صمت، طرفین دعوی را به تشکیل شرکت ارشاد نموده و این در حالی است که تشکیل شرکت جز در موارد قهری، امری کاملاً اختیاری بوده و حتی با حکم محکمه قضایی تکلف اشخاص به تشکیل شرکت معدنی و یا غیر آن امکان‌پذیر نمی‌باشد.

شایان‌ذکر اینکه در موارد انتقال قهری و خاصاً فوت بهره‌بردار و انتقال حقوق ناشی از پروانه بهره‌برداری به ورثه نیز صراحت قانونی و رویه واحدی در مورد اینکه پروانه چگونه و به نام کدام یک از ورثه انتقال یابد وجود ندارد و به‌طور معمول ورثه می‌بایست از بین خود احدی از وراث را انتخاب و به ادارات صمت استان معرفی نموده تا پروانه به نام وارث معرفی شده، ظهرونیسی شود و انتقال قانونی صورت

گیرد: **این خود قرینه دیگری است که**

استنباط از نص مقررات قانونی آن

است که صدور و انتقال پروانه معدن

به نحو تکثر موردنظر قانون‌گذار و

مجریان قانون نبوده است.

علی‌هذا در مواردی به علت عدم تشکیل شعب تخصصی رسیدگی به دعاوی بخش

صورت می‌گیرد و براین اساس هرگونه

انتقال جزئی پروانه معدن به اشخاص

به صورت سهمی و یا درصدی از منظر

قانون‌گذار، غیرقانونی دانسته شده

است.

هرگونه تفسیر حقوقی دیگر از نص

صریح آیین‌نامه قانون معادن، دراین

خصوص در قالب نظریه مشورتی و یا

دستورالعمل و یا هر تعبیر دیگری

باتوجه به تعارض با نص صریح مقررات

قانونی در زمینه ممنوعیت تقسیم

محدوده عملیات معدنی به اجزاء

متعدد و معامله و واگذاری قسمت‌های

کوچک‌تر به اشخاص ثالث از اعتبار و

جایگاه یک نظریه حقوقی معتبر

برخوردار نمی‌باشد.

در مواردی دیده شده که سازمان‌های صنعت، معدن و تجارت استان‌ها و یا سایر دوایر حقوقی و اداری ذی‌ربط و یا مرتبط در زمینه امکان و یا عدم امکان انتقال جزء و یا بخشی از معدن مورد معامله بین اشخاص و همچنین نتیجه اقدام به امر، با بیان تفاسیر شخصی از متن قانون معادن آیین‌نامه، در این مورد انجام روند اداری در سازمان‌های صمت استان‌ها و یا اتخاذ تصمیم در محاکم دادگستری را با ایراد و اشکال و یا ابهام مواجه می‌سازند که اقتضا دارد با عنایت به اینکه بیان چنین نقطه‌نظراتی ممکن است تضییع

دکتر علی خادم آستانه

مدیر کل دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری منابع طبیعی

نگاهی گذرا به معضلات بخش معدن و منابع طبیعی

است که به‌عنوان مثال اگر سازمان محیط زیست مانع ادامه یک فعالیت مخرب معدنی شود، از آن با نام «محیط ایست»

یاد می‌شود و **یا اگر سازمان منابع طبیعی**

بخواهد بر اساس چارچوب‌های علمی

برای صدور مجوز برای فعالیت‌های

معدنی حد و حدودی را تعریف کند از

آن به اسم سیستمی که مخالف توسعه

است یاد می‌شود.

واقعیت آن است که در تحلیل نهایی و در تشریح و تفسیر سرچشمه این وضعیت، بیشتر راه‌ها به موضوع قانون، مقررات قانونی و آیین‌نامه اجرایی ختم می‌گردد.

آنچه در مجموع از این وضعیت می‌توان استنباط نمود حاکی از آن است که منشأ اصلی و سرچشمه قسمت اعظم این معضلات و گرفتاری‌ها ناشی از جنبه‌های حقوقی، قانونی و آیین‌نامه‌های اجرایی مرتبط با آن است، به‌عنوان مثال زمانی که

شده است. در این مسیر ارتباط بخش معادن و صنایع معدنی با تشکیلات منابع طبیعی و سازمان محیط‌زیست، پیوسته دارای اختلالات و تعارضات جدی بوده است؛ همچنین فقدان سازوکار نظام‌مند در بخش‌های زیست‌محیطی کشور در زمینه فعالیت‌های معدنی موجب شده است تا ضعف‌های نظارتی متعددی در این حوزه وجود داشته باشد.

در حوزه اجتماعی نیز عملاً سازوکاری برای بررسی شاخص‌های توسعه پایدار وجود ندارد و همین مسئله باعث شده تا از یک سو ارتباط متقابل بین ساکنان جوامع محلی با معادن و صنایع معدنی با چالش‌های اساسی روبرو گردد و از سوی دیگر این فرهنگ در بین آنان ترویج یافته است که هرچه در این مسیر و در کوتاه‌مدت سود بیشتری عاید آن‌ها شود به منزله آن است که کار بهتری در شرف انجام است؛ چنین شرایطی سبب شده

واقعیت آن است که در کشور ما به دلیل داشتن منابع متعدد معدنی و فعالیت گسترده در بخش معادن و صنایع معدنی می‌بایست به چارچوب و الزامات توسعه پایدار بیشتر از آنچه تا به حال مرسوم و متداول بوده است توجه گردد؛

تاکنون مسئله توسعه پایدار

فعالیت‌های معدنی و الزامات

اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی

آن، آن‌گونه که شایسته است

مورد توجه نهادهای قانون‌گذار و

اجرای کشور قرار نگرفته است و در

نهایت به دلیل فقدان راه‌برد جامع توسعه پایدار معادن از یک سو و اولویت‌بخشی به درآمدزایی هرچه بیشتر از فعالیت‌های معدنی از سوی دیگر، مشکلات متعدد اجتماعی و زیست‌محیطی در نقاط دارای پتانسیل‌های معدنی و واحدهای تولید محصولات معدنی و فراوری آن‌ها، ایجاد

در این نتیجه‌گیری **تمرکز اساسی بر اصلاح جنبه‌های حقوقی و قانونی قرار دارد و در صورت تحقق این امر و اصلاح کاستی‌های قانونی و مقررات ناظر بر آن، بستر نسبتاً مناسبی هم برای مدیریت و حفاظت از منابع طبیعی موجود واقع در محدوده اثرگذار عرصه‌های معدنی، و هم منابع مالی موردنیاز برای انجام فعالیت‌های به‌سازی و بازسازی این عرصه‌ها و ترمیم خرابی‌های ناشی از اقدامات بهره‌برداری از معادن فراهم خواهد آمد.**

جمع‌بندی اشکالات موجود در متون قانونی و رؤس پیشنهادی اصلاحی برای آن‌ها به‌منظور مدیریت بهینه منابع معدنی:

ناشی از فعالیت‌های معدنی را بازسازی نماید؛ این در شرایطی است که حتی هزینه‌های اندک پیش‌بینی‌شده در قانون برای بازسازی نیز کمتر به این امر اختصاص می‌یابد و در اختیار دستگاه مسئول بازسازی قرار می‌گیرد.

در نهایت هرچند امکان دارد در دستورالعمل‌های فنی جهت نظارت یا اجرای عملیات به‌سازی و بازسازی،

کاستی‌هایی مشاهده گردد؛ ولی تا زمانی

که موانع و مشکلات قانونی که در بالا

به آن اشاره شد مرتفع نگردد و

هزینه‌های لازم برای به‌سازی متناسب

و مکفی با کاری که باید انجام شود،

تأمین نگردد امید چندانی به بهبود

شرایط معدنی از دیدگاه منابع طبیعی

نمی‌توان داشت. به همین دلیل است که

حسب قانون، متقاضی فعالیت معدنی پهنه‌ای را برای اکتشاف تقاضا می‌کند و ممکن است در مواردی به چندین هزار هکتار نیز بالغ گردد، پیامد موافقت این تقاضا به معنی آن خواهد بود که این عرصه برای همیشه از «ید منابع طبیعی» خارج می‌گردد و اگر سازمان منابع طبیعی در پاسخ به آن‌ها حتی به دلایل منطقی مخالفت نماید، موضوع می‌تواند در یک کمیسیون تصمیم‌گیری که در استان تشکیل می‌گردد و اعضاء آن را غالباً فعالان معدنی و طرفداران آن‌ها تشکیل می‌دهند، مطرح شود و نسبت به آن اخذ تصمیم گردد (بدیهی است نتیجه چنین تصمیمی از پیش روشن است) یا مثلاً حسب مفاد قانون، سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری در ازاء تخصیص سهم بسیار ناچیزی از حقوق مصوبه دریافتی معدنی توسط دولت، مکلف است تا خرابی‌های

خلع ید مدیریت منابع طبیعی از عرصه‌های مورد تقاضا برای اکتشاف

پیشنهاد اصلاحی	اشکال موجود	ماده قانونی
اصلاح کامل قانون با این رویکرد که مناطق عملیات بهره‌برداری و استخراج معدنی که مورد تأیید و موافقت منابع طبیعی است مشمول عرصه‌هایی است که صرفاً تا پایان ذخیره ماده معدنی از ید منابع طبیعی خارج می‌شود.	اضافه‌شدن کلمه اکتشاف و عدم تعیین مناطق عملیات معدنی برای این قانون	ماده ۱۸ اصلاحی (ماده ۲۶ قانون معادن)

توجه به رودخانه‌های دائمی و فصلی

پیشنهاد اصلاحی	اشکال موجود	ماده قانونی
حذف رودخانه‌های فصلی از این تبصره	قرارگرفتن رودخانه‌های طبیعی فصلی به‌عنوان مرجع استعلام از وزارت نیرو	تبصره ۳ ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی (قانون معادن)

وجود تبصره ۵ ماده ۲۴ قانون معادن

ماده قانونی	اشکال موجود	پیشنهاد اصلاحی
تبصره ۵ ماده ۲۴ قانون معادن و ماده ۲۴ مکرر آن قانون	خارج شدن اختیار تصمیم‌گیری از بخش تخصصی آن	حذف این ماده قانونی و یا اصلاح آن به گونه‌ای که کارگروه‌هایی تعامل استان و ستاد که مورد تأیید هر دو مجموعه بوده و دارای شیوه‌نامه مشخص هستند جایگزین این هیئت‌ها شده و قانون به‌طور کلی اصلاح شود.

صدر پروانه اکتشاف برای کل سطح مورد تقاضا

ماده قانونی	اشکال موجود	پیشنهاد اصلاحی
ماده ۲۶ قانون معادن (ماده ۱۸)	استعلام سازمان‌های صمت استان‌ها در مساحت‌های بسیار زیاد و پاسخ منابع طبیعی در مساحت‌های کم صرفاً برای سینه کار	برای رفع این معضل راهکار اصلی تعادل بخشی بین تقاضا و بررسی توسط منابع طبیعی است که با تبیین ضوابط می‌تواند تعیین و تعریف شود؛ از جمله دومرحله‌ای شدن استعلام در مرحله اکتشاف و بهره‌برداری و نیز اصلاح این قانون مبنی بر عدم خارج شدن سطوح وسیع از ید منابع طبیعی

صدر پرمشکلات ناشی از محاسبه حقوق بهره‌بردارانوانه اکتشاف

ماده قانونی	اشکال موجود	پیشنهاد اصلاحی
تبصره ۱ ماده ۴۷ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و آیین‌نامه آن	محاسبه خسارات فقط بر اساس عملیات فیزیکی انجام شده و عدم توجه به مساحت عرصه‌ای که شدت تخریب فعالیت‌های معدنی به مراتب در آن بیشتر است.	شناسایی حوزه تأثیر فعالیت‌های معدنی برای هر معدن به صورت جداگانه و محاسبه خسارات وارده به بهره‌برداران مرتعی بر اساس مساحت‌های واقعی اثرگذار توسط عملیات معدنی و اصلاح مصوبه هیئت دولت و قانون مرتبط

استعلام‌های مکرر برای صدور پروانه اکتشاف در یک محدوده معین

ماده قانونی	اشکال موجود	پیشنهاد اصلاحی
باز هم ماده ۲۴ قانون معادن و ارائه استعلام به دستگاه‌های مرتبط	هرچند در این قانون استعلام از دستگاه‌ها را یک‌بار برای دستگاه استعلام شونده تعیین نموده آن هم در مرحله اکتشاف لیکن این موضوع دقیق اجرا نمی‌شود.	نه‌تنها این موضوع قانونی درست و دقیق توسط دستگاه استعلام شونده اجرا نمی‌شود؛ بلکه با صدور برخی بخشنامه‌ها و مصوبه‌هایی نیز موضوع استعلام‌های چندگانه تأیید و تنفیذ می‌شود که لازم است هم قانون دقیق اجرا شود و هم مصوبه‌ها لغو و باطل

نامتناسب بودن حقوق دولتی پیش‌بینی‌شده در قانون با شدت تخریب

ماده قانونی	اشکال موجود	پیشنهاد اصلاحی
ماده ۲۵ قانون معادن یا ماده ۱۷ قانون اصلاحی	باتوجه به برآوردهای خسارات و آسیب‌هایی که به‌صورت مداوم توسط معادن بر منابع طبیعی تحمیل می‌شود ۱۲ درصد و ۱۵ درصد رقم بسیار کم است.	اصلاح قانون ماده ۱۷ و تغییر اعداد پیش‌بینی‌شده به مأخذ ۱۲ و ۱۵ درصد و افزایش آن در محدوده ۲۵ درصد

تکمیل کردن تبصره ۵ ماده ۱۴ قانون معادن

ماده قانونی	اشکال موجود	پیشنهاد اصلاحی
تبصره ۵ ماده ۱۴ قانون معادن	عدم توجه دقیق به منابع طبیعی و اقدامات همراه با آن	درج عبارت منابع طبیعی در تبصره مذکور و نیز توجه به محل بازسازی در همان محدوده معدنی در همان استان و شهرستان و منطقه مدنظر

ماده ۱۲ آیین‌نامه اجرایی قانون معادن مساحت‌های بالا

ماده قانونی	اشکال موجود	پیشنهاد اصلاحی
ماده ۱۲ آیین‌نامه اجرایی قانون معادن اصلاحی	قرارگرفتن مساحت‌های بسیار زیاد گستره منابع طبیعی در طرح‌های اکتشافی معادن	ضرورت اصلاح قانون بر پایه انجام هرگونه عملیات و موافقت با لحاظ مسائل و موضوعات منابع طبیعی و محیط‌زیست

اصلاح ساختار تعیین فعالان معدنی به‌عنوان مجریان بازسازی و احیای عرصه‌های تخریبی

ماده قانونی	اشکال موجود	پیشنهاد اصلاحی
ماده ۲۵ قانون معادن و ماده ۱۷ اصلاحی	تعیین یک دستگاه دولتی به‌عنوان مسئول عملیات بازسازی و احیای عرصه‌های آسیب‌دیده	لازم است با اصلاح قانون یا اضافه کردن یک تبصره به این ماده قانونی مسئولیت اصلی به عهده فعالان معدنی گذارده شود و نظارت صرفاً توسط منابع طبیعی اعمال گردد.

صدور مجوز برداشت (ماده ۱۳) قانون معادن (بند ق ماده ۱)

ماده قانونی	اشکال موجود	پیشنهاد اصلاحی
ماده ۱۳ قانون اصلاح قانون معادن	وزارت صمت اجازه دارد در هر منطقه‌ای تشخیص بدهد نسبت به صدور مجوز برداشت موقت اقدام نماید بدون اینکه تکلیف استعلام روشن شده باشد.	می‌بایست قانون اصلاح و یا با الحاق یک تبصره به آن موضوع استعلام و زمان پاسخگویی با شفافیت کامل تعیین گردد.

تصمیم‌گیری در شورای عالی معادن با اعضای متخصص در امور معدنی

ماده قانونی	اشکال موجود	پیشنهاد اصلاحی
ماده ۱۲ قانون اصلاح قانون معادن	تصمیم‌گیری در حوزه تخصصی منابع طبیعی و محیط‌زیست توسط بخش غیرتخصصی با اکثریت	اصلاح قانون با این مضمون که هرگونه تصمیم‌گیری در خصوص موضوعات مرتبط با منابع طبیعی و محیط‌زیست در مرجع تخصصی خود از قبیل شورای عالی محیط‌زیست صورت گیرد.

ایجاد محدودیت برای پروژه‌های عمرانی در مناطق دارای مجوز معدنی

ماده قانونی	اشکال موجود	پیشنهاد اصلاحی
ماده ۲۳ قانون معادن	محدود کردن فعالیت‌های عمرانی و عملیات منابع طبیعی در گستره وسیع اختصاص‌یافته برای معادن	اصلاح این قانون با رویکرد محدود کردن وسعت فعالیت‌های معدنی هدایت آنها به انجام فعالیت صرفاً در محدوده‌های مورد موافقت منابع طبیعی

دکتر غلامرضا نازپور

رئیس خانه معدن استان خراسان رضوی

اخذ حقوق دولتی باید بر مبنای میزان

ارزش افزوده معادن باشد

فراهم نماید؛ اما طی چند سال اخیر در عمل با بخشنامه‌های بسیار متفاوت و ایجاد تبعیض بین بهره‌برداران، علی‌الخصوص بین بخش خصوصی و دولتی مواجه شده‌ایم که کمک چندانی به هموار کردن مسیر نشده است.

ورود ماشین‌آلات معدنی در هر مقیاسی باید آزاد و بدون عوارض گمرکی باشد، این قبیل ماشین‌آلات ابزار کار و ابزار افزایش تولید ناخالص کشور است و با ماشین‌های نفیسی که در معابر دیده می‌شود بسیار متفاوت است و هیکو هم قادر به تأمین کل ظرفیت و با هر مقیاسی نیست؛ تا این تفکر تغییر نکند ما جهش تولید را به معنای واقعی لمس نخواهیم کرد.

در پایان پیشنهاد می‌شود که **هر استان در**

شورای معادن استانی متناظر با شورای

عالی معادن، حقوق دولتی را برای

هر معدن مشخص نماید و قبل از آن با

تشکیل گروه‌های کاری و کارگروه‌های تخصصی، بررسی‌های لازم را با حضور نمایندگان بهره‌برداران انجام و سپس جهت تصویب نهایی در شورای معادن استان ارائه نماید.

زیرساخت‌های منطقه، دور و نزدیکی به مناطق شهری، میزان حمل‌ونقل داخل معدن و کرایه تا محل استفاده، میزان دسترسی به برق و انرژی، امکان دسترسی به نیروی متخصص و کارگری و... است را نام برد. از طرفی درصد حقوق دولتی در نظر گرفته شده برای یک معدن در بدو شروع و به‌عنوان مثال، یک معدن بعد از ۱۰ سال بهره‌برداری و فعالیت نباید یکسان باشد؛ مثلاً در معادن رگه‌ای، عمق برداشت طی سال‌ها افزایش می‌یابد و قیمت تمام شده نیز افزایش پیدا خواهد کرد.

در نهایت از آنجایی که قیمت فروش کلیه مواد معدنی در بازارهای جهانی و داخلی یکسان است، بنابراین در جهت حمایت از معادن و خارج نشدن از توجیه اقتصادی و استفاده بهینه از ذخایر کشور، می‌توان حقوق دولتی را متغیر و متناسب طراحی کرد.

علاوه بر آن **معادن جزو انفال هستند و**

دولت موظف است فعالیت در این حوزه

را تسهیل و امکان دسترسی به ابزار و

تجهیزات معدن‌کاری را قابل‌دسترس و

لازم است میزان ارزش افزوده هر معدن به عنوان مبنایی برای دریافت حقوق دولتی مدنظر قرار بگیرد؛ ما به‌عنوان نماینده فعالین اقتصادی در حوزه معدن اعتقاد

داریم که **فاکتورهای مهمی در تعیین**

حقوق دولتی معادن باید در نظر گرفته

شود و صرفاً نمی‌توان یک نسخه را

برای همه نوع معادن تجویز کرد.

در استان خراسان رضوی اغلب معادن به صورت ذخایری در مقیاس کوچک و به صورت کانی‌زایی رگه‌ای است و معدن‌کاری در این‌گونه معادن مانند مس، باریت، کرومیت، فلورین و منگنز سختی کار بیشتر و قیمت تمام شده بالاتری را در مقایسه با سایر معادن دارد و در مقابل ارزش افزوده کم‌تری برای معدن‌کار به دست می‌آید و لذا این موضوع باید مدنظر دستگاه‌های دولتی متولی باشد تا رعایت انصاف و عدالت انجام گردد. از مهم‌ترین عوامل در تعیین حقوق دولتی در بخش معدن می‌توان از فاکتورهایی مانند نوع کانی‌سازی، نحوه بهره‌برداری و قیمت تمام شده که خود شامل عواملی چون

دکتر کورش شهبانی

رئیس کمیته اکتشاف و کمیته همایت خانه معدن ایران

بررسی و تحلیلی بر ماده ۶ قانون معادن

به‌عنوان یک بهره‌بردار ما در حین استخراج به‌صورت دائمی اکتشاف انجام می‌دهیم و حین اکتشاف، ممکن است به ماده معدنی دوم هم برسیم، مثل ذخایر سنگ آهنی که مس در کنارش است و یا سیلیسی که مس در کنارش می‌آید؛ ولی درعین حال ما می‌توانیم اکتشاف ماده معدنی دوم را بر اساس تبصره ۱ انجام دهیم و اکتشاف آن را با دیدگاه خودمان به‌عنوان بهره‌بردار، گزارش بدهیم؛ سازمان صمت نیز موظف است آن را بررسی کند؛ در صورتی که ماده معدنی دومی کشف شده باشد آن را به ذخیره ما اضافه کند و برای آن گواهی کشف جدید صادر کند.

در این بخش در خصوص تبصره ۲ و ۳ خیلی بحث نمی‌کنم؛ شاید در یک نوبت دیگر بشود روی اینها هم بحث داشته باشیم، ولی در تبصره ۴ (توضیح تبصره ۲ و ۳) در خصوص حق‌الارض‌ها صحبت و

و (۳) این ماده به حساب خزانه‌داری کل واریز و معادل آن در بودجه سالانه وزارت صنعت، معدن و تجارت برای توسعه معادن با اولویت اکتشاف منظور می‌گردد. در تبصره ۱ ماده ۶ قانون معادن یک نکته اساسی وجود دارد که نیاز است بهره‌برداران به آن توجه ویژه‌ای داشته باشند.

بر اساس این تبصره، اکتشاف حین بهره‌برداری نیاز به صدور پروانه اکتشاف ندارد، البته تا جایی که اطلاع دارم در بعضی از استان‌ها سلیقه‌ای عمل می‌کنند و برای ماده معدنی دوم هم می‌گویند طرح اکتشاف بدهید و مسئول فنی مشخص کنید که بر اساس این تبصره نیازی نیست.

در واقع بر اساس تبصره ۱ هیچ نیازی به صدور پروانه اکتشاف نیست و حتی مسئول فنی هم نیاز ندارد؛ چون از نظر من

اکتشاف ذخایر معدنی، منوط به صدور پروانه اکتشاف توسط وزارت معادن و

فلزات است. **چگونگی اخذ پروانه،**

ضوابط اکتشاف، مدت اعتبار پروانه،

انتقال حقوق متعلق به آن پروانه و نیز

سایر موارد ضروری مربوطه برابر مفاد

این قانون در آیین‌نامه اجرائی تعیین

خواهد شد.

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۳۹۰/۸/۲۲)

اکتشاف حین بهره‌برداری نیاز به صدور پروانه اکتشاف ندارد، لکن در صورت کشف ذخیره یا ماده معدنی جدید گواهی کشف دارنده پروانه بهره‌برداری به ترتیب با رعایت مفاد این قانون، اصلاح یا گواهی جدید صادر خواهد شد.

تبصره ۴ (الحاقی ۱۳۹۰/۸/۲۲)

درآمدهای ناشی از اجرای تبصره‌های (۲)

درآمد برای خزانه استفاده می‌شود و مشکلاتی را هم ایجاد کرده است.

در پایان تأکید می‌کنیم بر اجرای قانون

معادن؛ اگر نص صریح قوانین و

خصوصاً قانون معادن که از نظر بنده

یک قانون مترقی است که با دقت

گردآوری شده است و با اصلاحاتی هم

که اخیراً روی آن انجام شده کامل‌تر

شده است، اجرا شود خیلی از مشکلات

جامعه معدنی مرتفع می‌شود.

تبصره ۲ و ۳ و این قبیل درآمدها صرفاً به بخش معدن برای ایجاد زیرساخت‌ها، توسعه، بازسازی مناطق معدنی (مناطق معدن در آن واقع شده است) و توسعه معادن با اولویت اکتشاف بر می‌گردد؛ این نکته بسیار ظریفی است و ما باید به این موضوع فکر کنیم که حقوق دولتی از ابتدا و بر اساس قانون (که دچار هیچ‌گونه تغییری هم نشده است) لازم‌الاجرا است و در اصل قرار بوده است که در بخش معدن، توسعه اکتشاف، زیرساخت، منابع طبیعی، بازسازی‌ها و ... هزینه شود، ولی امروزه می‌بینیم که به‌عنوان یک بودجه و منبع

عنوان شده است که درآمد ناشی از این حق‌الارض‌ها (در تبصره ۲ و ۳ توضیح داده شده است) باید به حساب خزانه‌داری کل واریز بشود؛ آیا در بودجه سالانه وزارت صنعت، معدن و تجارت برای توسعه معادن با اولویت اکتشاف چنین چیزی تاکنون اجرایی شده است یا خیر؟ چون اخیراً می‌بینیم که به‌عنوان مثال در سال ۱۴۰۰، ۴۰ هزار میلیارد تومان حقوق دولتی برآورد می‌شود و دوستان انتظار دارند که ۴۰ هزار میلیارد تومان به حساب خزانه دولت واریز و تبدیل به درآمد شود! در صورتی که بر اساس نص صریح قانون حقوق دولتی و یا درآمدهای ناشی از

فرم اشتراک ماهنامه معدن و حقوق معدن

مشترک ارجمند:

خواهشمند است قبل از درخواست اشتراک به نکات ذیل توجه فرمایید:

نشانی خود را کامل و خوانا با ذکر کدپستی مرقوم فرمایید .

جهت درخواست اشتراک این نشریه بهای اشتراک را مطابق جدول زیر به حساب جاری شماره ۱-۱۴۳۱۵۹۲۴-۱۱۰-۳۶۴ بانک پاسارگاد شعبه دیباجی شمالی به نام موسسه مشاوره و داوری معدن و صنایع معدنی صمتا واریز نموده و اصل فیش بانکی به همراه فرم تکمیل شده زیر را به نشانی: تهران خیابان سمیه ، بین فرصت و ایران شهر ، جنب بانک سپه ، شماره ۱۹۵ ، طبقه سوم ، کد پستی ۱۵۸۱۷۳۸۹۱۵ ارسال نموده یا به شماره ۰۲۱-۸۸۸۳۱۶۰۵ فکس نمایید. خواهشمند است کپی فیش واریزی را تا پایان مدت اشتراک نزد خود نگه دارید ، پس از ارسال فرم ، از طریق تماس تلفنی از دریافت آن توسط نشریه و برقراری اشتراک خود اطمینان یابید.

شماره های تماس : ۰۲۱-۸۸۸۱۲۷۰۲ ، ۰۲۱-۸۸۸۳۱۶۰۵ ، ۰۹۹۹۹۴۸۴۱۲

تعرفه اشتراک ماهنامه معدن و حقوق معدن			
نوع اشتراک	تعداد اشتراک	هزینه اشتراک (برای هر عدد)	میزان تخفیف
ماهانه	۱	۲۰۰۰۰ تومان	-
۶ ماهه	۶	۱۹۰۰۰ تومان	٪۱۰
سالانه	۱۲	۱۸۰۰۰ تومان	٪۲۰

مشخصات متقاضی

نام و نام خانوادگی (نماینده): ..... نام شرکت: .....

شغل / نوع فعالیت: ..... کد پستی ۱۰ رقمی: .....

استان: ..... شهر: .....

نشانی کامل پستی: .....

تلفن تماس: ..... تلفن همراه: .....

خواهان اشتراک سالانه ماهنامه از شماره ..... تا ..... می باشم.

مبلغ واریز شده: ..... شماره فیش بانکی: ..... تاریخ واریز: .....

خواهشمند است اشتراک اینجانب با مشخصات یاد شده را برقرار نمایید.

امضای متقاضی

تعرفه ماهنامه تا پایان سال ۱۴۰۱

صمنا

موسسه مشاوره و داوری معدن و صنایع معدنی

صمنا اولین موسسه ایرانی ارائه‌دهنده‌ی خدمات متنوع مشاوره فنی، داوری و اقتصادی در حوزه فعالیت‌های معدن‌کاری و صنایع معدنی، برای اتباع ایرانی و خارجی می‌باشد.

با توجه به اینکه در کشور عزیزمان ایران اسلامی، تاکنون هیچ مجموعه منسجمی در زمینه‌ی ارائه خدمات کلینیکی معدن و صنایع معدنی وجود نداشته است، نخبگان معدنی بر آن شدند تا اولین بار در مجموعه ی «صمنا» تمامی علاقمندان و اشخاص نیازمند به دریافت خدمات فنی، حقوقی و داوری را همراهی و پشتیبانی نموده و در قالب مشاوره، داوری و حکمیت اختلافات معدن‌کاران و موضوعات معدنی، معرفی و کلای خبره معدنی و دادگستری جامعه هدف را یاری نماییم.

لذا از تمامی فعالین معدنی ایرانی و غیر ایرانی دعوت به عمل می‌آید تا در صورت نیاز و ضرورت بهره بردن، پشتیبانی «صمنا» را تجربه نمایند.

نشانی شبکه‌های اجتماعی

موسسه مشاوره و داوری حقوقی داخلی و بین‌المللی صمنا:

 samtaadvocacy.ir

 info@samtaadvocacy.ir

 [@iran.samt](https://www.instagram.com/iran.samt)

 [@samt_iran](https://www.t.me/samt_iran)

معدن و حقوق معادن

MINE AND MINING LAW

■ شماره دوم ■ سال اول ■ ماهنامه حقوقی ■ مدیر مسئول: محمدرضا بهرامن ■ سردبیر: عباسعلی دریانی ■ قیمت: ۲۰۰ هزار تومان

تعمیر سازنده

- رژیم نظارتی بر معادن در استرالیا
- لزوم بازنگری در قانون معادن با رویکرد امنیت سرمایه‌گذاری
- فرهنگ‌سازی احیا و بازسازی معادن، فرصتی به‌جای معرفی چهره مخربی معدن
- نگرشی بر گوهر سنگ‌های کشور
- حقوق مکتسبه‌ی معادن
- میزگرد حقوقی، تخصصی با موضوع بررسی توان صلاحیت فنی و مالی معادن
- دلایل و مبانی قانونی مغایرت تقسیم به سهم، واگذاری و صلح بخشی از معدن و پروانه بهره‌برداری به اشخاص
- نگاهی گذرا به معضلات بخش معدن و منابع طبیعی
- اخذ حقوق دولتی باید بر مبنای میزان ارزش‌افزوده معادن باشد
- بررسی و تحلیلی بر ماده ۶ قانون معادن

- از بزرگترین و برترین شرکت‌های خصوصی پیشرو در زمینه عملیات معدنکاری
- در زمره به‌روزترین و فعال‌ترین شرکت‌های معدنی کشور
- بازویی قدرتمند و قابل اتکا برای دولت‌ها و کارفرمایان
- انجام بیش از ۷۰ میلیون تن عملیات استخراج و باطله‌برداری در سال
- ثبت بیش از ۱,۳ میلیارد تن عملیات استخراج و باطله‌برداری در معادن مختلف کشور
- مدیریت و بهره‌برداری بیش از ۳۰۰ دستگاه ماشین آلات سنگین معدنی
- تجهیز ناوگان ماشین‌آلات شرکت به تجهیزات تخصصی و منحصربفرد در کشور
- ایجاد حس اعتماد، رضایت و اطمینان در کارفرمایان
- رعایت و اهتمام به استانداردهای جهانی در نگهداری از ماشین‌آلات

بروزه‌های در دست اجرا:

- سرمایه‌گذاری جهت احداث و بهره‌برداری از کارخانجات فرآوری معدن سرب و روی مهدی‌آباد
- عملیات استخراج و باطله‌برداری معدن مس سوتگون
- عملیات استخراج و باطله‌برداری معدن مس میدوک
- عملیات استخراج و باطله‌برداری معدن مس چاه‌فیروزه
- عملیات استخراج و باطله‌برداری از معدن سنگ آهن چاه‌گز

گواهینامه‌ها:

- گواهینامه صلاحیت پیمانکاری پایه ۱ رشته کاوش‌های زمین
- گواهینامه صلاحیت پیمانکاری پایه ۲ رشته آب
- گواهینامه صلاحیت ایمنی پیمانکاران
- گواهینامه ISO 21502:2020 در زمینه مدیریت پروژه
- گواهینامه ISO 9001:2015 در زمینه مدیریت کیفیت
- گواهینامه ISO 45001:2018 در زمینه مدیریت ایمنی و سلامت شغلی
- گواهینامه ISO 14001:2015 در زمینه مدیریت زیست محیطی
- گواهینامه HSE - MS در زمینه مدیریت ایمنی، بهداشت و محیط زیست

آدرس:

دفتر مرکزی - تهران، خیابان مرزای شیرازی، نبش دوازدهم
پلاک: ۹۲، ساختمان تی بی کال - کدپستی: ۱۵۹۶۷۳۵۸۱۸
تلفن: ۰۲۱ - ۸۸۸۰۰۹۰۰ - ۰۲۱ - ۸۸۸۹۳۰۱۳
www.mobinco.com / info@mobinco.com

صمتا

موسسه مشاوره و داورى معدن

و صنايع معدني صمتا

خانه معدن ایران
IRAN MINE HOUSE
